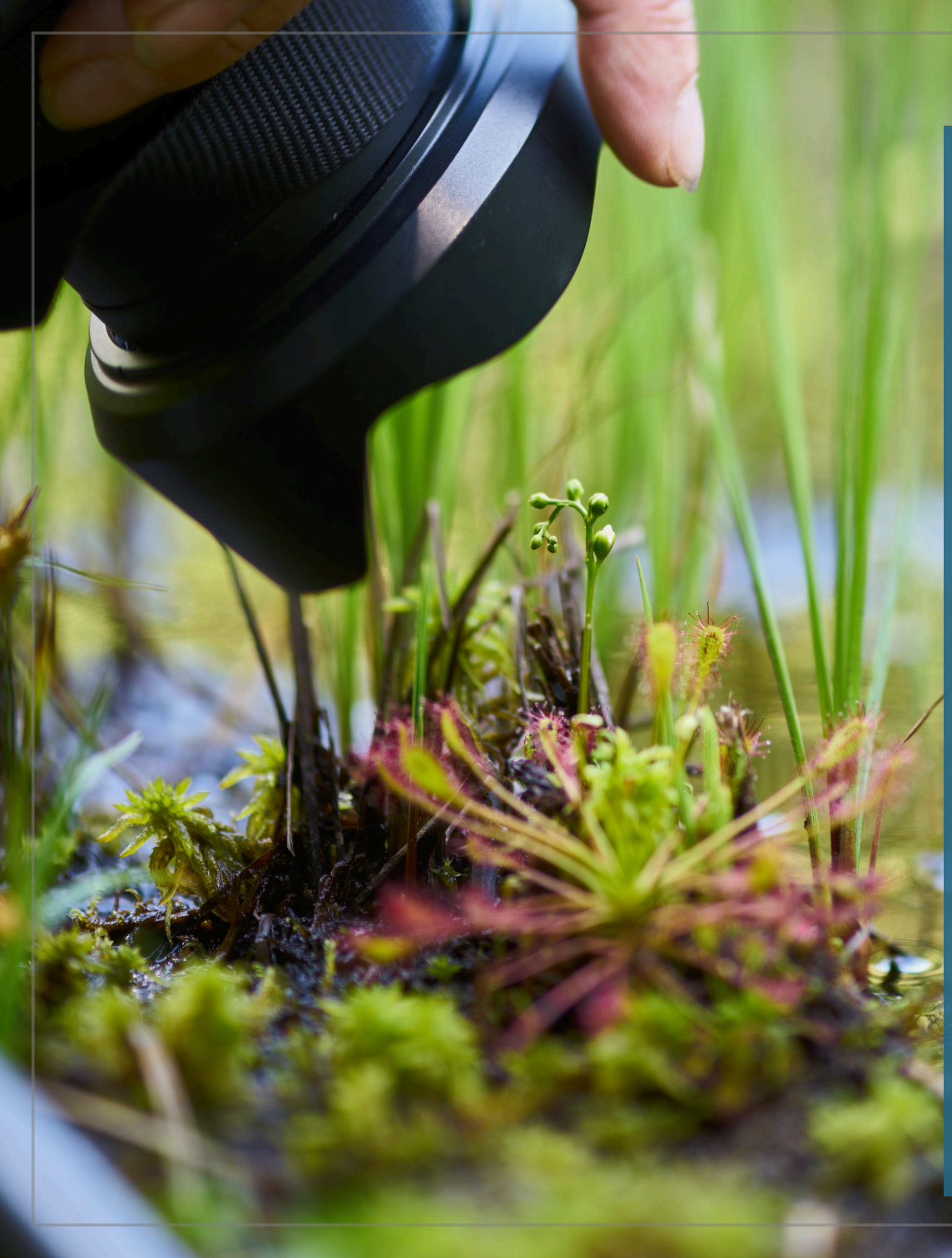

VFFOTO.com
SKVĚLÉ FILTRY PRO KAŽDÉ SVĚTLO

Jiří Skořepa
fotokursy.cz

Fototahák 21 Ing. Jiří Skořepa

Fotografujeme v přírodě volně rostoucí masožravé rostliny

Fotografujte ještě lépe!

Poděkování

Za množství informací, určení problémových druhů masožravých rostlin i odborné posouzení textů velmi děkuji Jakubu Štěpánovi.

Fototahák vychází díky podpoře značky VFFOTO, výrobce fotografických filtrů. Speciální poděkování patří osobně panu Vladimíru Fučíkovi, majiteli VFFOTO.

Fotografujeme v přírodě masožravé rostliny, první vydání, 2020, © Jiří Skořepa. Všechna práva vyhrazena. Fotografie použité v knize jsou dílem autora.

Tato e-kniha smí být pro osobní a nekomerční užití volně šířena a dále zveřejňována a to výhradně jako celek v nezměněné podobě. Komerční užití knihy nebo jakékoliv její části (včetně částí textu či obrázků) je možné pouze s výslovným souhlasem autora.

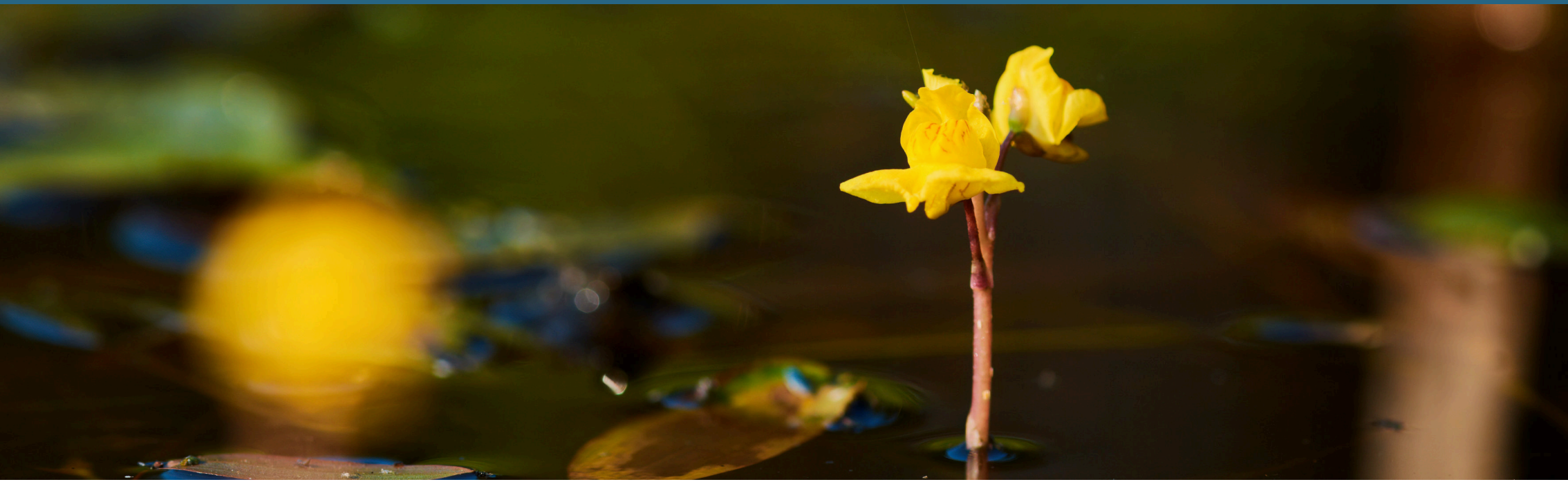

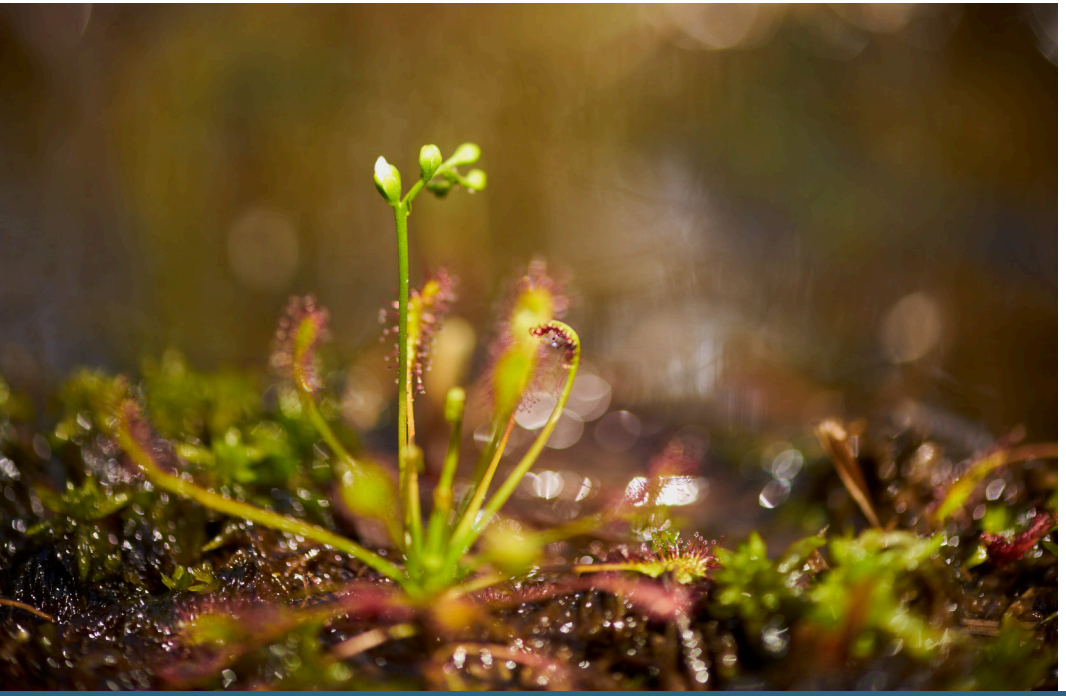

Fotografujeme v přírodě masožravé rostliny

Co se dozvíte v tomto Fototaháku?

Které masožravé rostliny můžete v české přírodě potkat?
Co z vybavení budete při jejich fotografování potřebovat?
Jak můžete masožravky vyfotografovat.

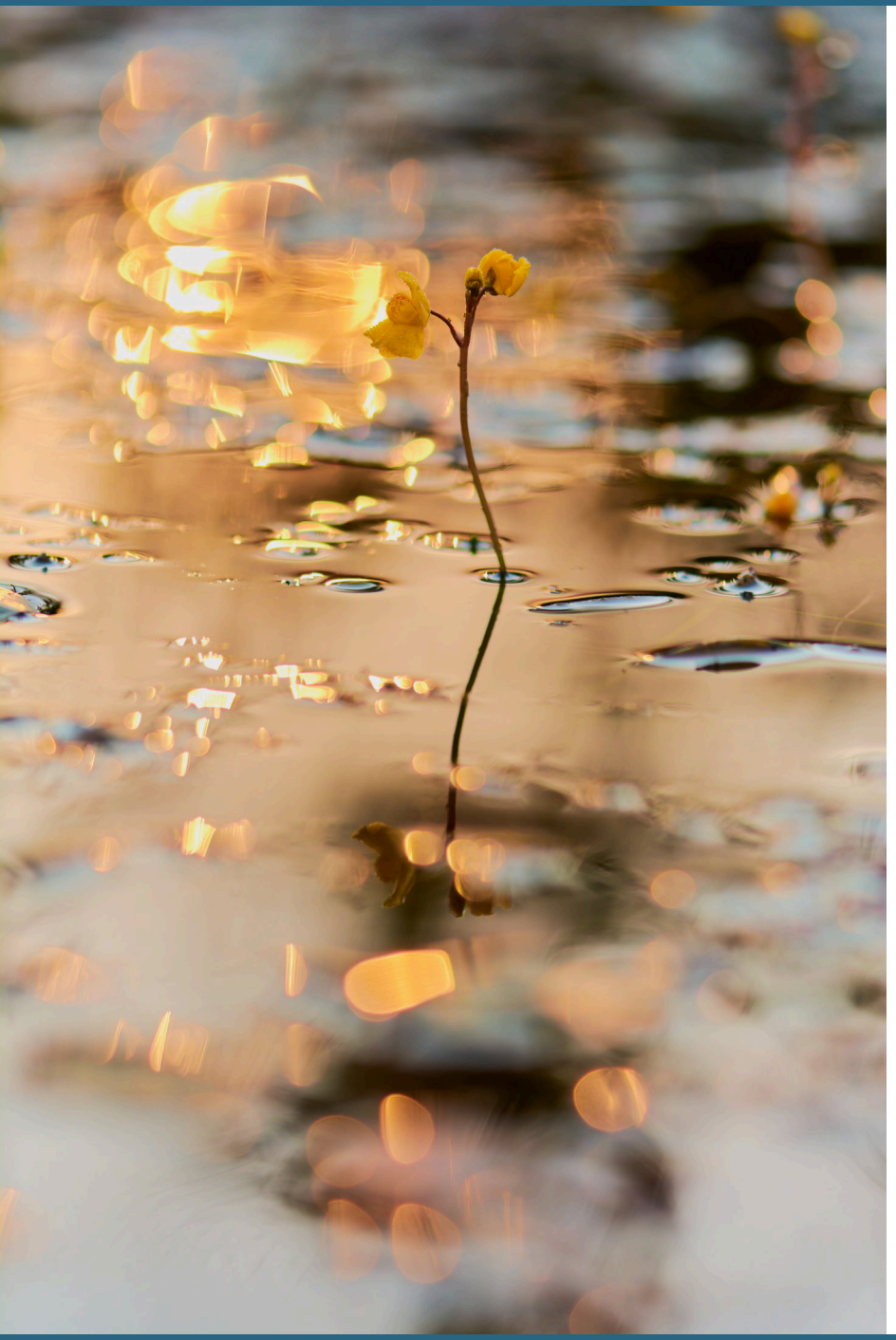

Utricularia australis, bublinatka jižní

Obsah

O masožravých rostlinách 5
Volně rostoucí masožravé rostliny v České republice 5
O fotografování masožravých rostlin 6
Vybavení pro fotografování masožravých rostlin 6
Jak fotografovat masožravé rostliny 12
Fotograf, masožravky a ochrana přírody 29
Rody a druhy středoevropských masožravých rostlin 31
Rosnatky (Drosera) 31
Aldrovandka (Aldrovanda) 36
Tučnice (Pinguicula) 39
Bublinatky (Utricularia) 42
O projektu „Fototaháky“ 47
O autorovi 48
O fotografických filtrech VFFOTO 49

Drosera intermedia, rosnatka prostřední

O masožravých rostlinách

Masožravé rostliny jsou rostliny, které získávají část živin z polapených drobných živočichů (hmyzu i jiných bezobratlých, drobných korýšů a planktonu). Kořist lákají, polapí a lapenou posléze dovedou strávit a využít živiny z ní získané.

Jde o suchozemské i vodní rostliny, zpravidla z chudších stanovišť, jako jsou výrazně kyselá rašeliniště, vlhké a málo úživné písčité substráty, mokrý povrch kamenů či skal nebo rašelinné tůně. Kořist lapají pomocí lepu či různých mechanických pastí.

Volně rostoucí masožravé rostliny v České republice

V České republice se vyskytují v přírodě zástupci dvou čeledí masožravých rostlin. Jde buď o vodní, nebo vlhkomilné rostliny.

Do čeleďi rosnatkovité (Droseraceae) patří 3 druhy a 1 kříženec rodu rosnatka (Drosera) a 1 druh rodu aldrovandka (Aldrovanda).

Do čeleďi bublinatkovité (Lentibulariaceae) patří 2 druhy a 1 kříženec rodu tučnice (Pinguicula) a 7 druhů rodu bublinatka (Utricularia).

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

O fotografování masožravých rostlin

Masožravky pohledem fotografa Jsou krásné, atraktivní, některé snadno a jiné obtížněji fotografovatelné.

Vybavení pro fotografování masožravých rostlin

Fotoaparát

Masožravé rostliny je možné docela úspěšně fotografovat téměř jakýmkoliv aparátem. Některé fotoaparáty jsou ovšem o něco vhodnější. Určitě je výhodou mít aparát s možností výměny objektivů. Tedy buď digitální zrcadlovku, nebo kompakt s výměnnými objektivy, alias bezzrcadlovku.

Vhodný objektiv

Spíš standardní makroobjektiv nebo teleobjektiv. Květy volně rostoucích středoevropských masožravek jsou relativně drobné. Zkoušet je zachytit širokoúhlým objektivem znamená fotit opravdu velice zblízka. Takřka leštit kvítky čelní čočku. A zbytek rostliny bude na snímku neúměrně maličký.

Standardní (50mm ohnisko na fullframe) či delší objektivy rozumně odčlení rostlinu od pozadí. Zároveň nezkreslují příliš poměr velikosti jednotlivých částí rostlin. A vám dovolí fotografovat s rozumným odstupem.

Stativ Manfrotto BeeFree GTX PRO Carbon – lehký, skladný a stabilní

Stativ

Nejlépe s výklopnou či hlavou (stativovou) dolů otočitelnou středovou tyčí. Tak, abyste mohli bez problémů fotografovat i velmi nízko nad zemí. Zároveň dostatečně stabilní, dostatečně tuhý a dostatečně vysoký. Při fotografování bublinatek nebo aldrovandky se občas hodí možnost stativ bezpečně postavit ve vodě i do více jak metrové hloubky. Což je mimo možnosti trpaslíčků typu Joby Gorillapodu či různých ministativů. Osobně mám oblíbené dva stativy. Již nevyráběný Gitzo Explorer a lehký, ale stabilní a dobře polohovatelný Manfrotto BeeFree GTX PRO. A používám jeden nebo druhý podle uvážení.

Dálková spoušť

Dovolí exponovat bez fyzického kontaktu fotografa se spouští a tedy bez rizika rozhýbání fotoaparátu. Může být drátová, kabelová, infračervená nebo rádiová. Lze využít i aplikace v mobilním telefonu. Nouzově lze dálkovou spoušť nahradit použitím samospouště fotoaparátu.

Drátová spoušť se používala nejvíc v éře fotografie na klasický film.

Kabelová spoušť je elektrická, připojená kablíkem do konektoru fotoaparátu.

Infračervená spoušť komunikuje přes vestavěné čidlo fotoaparátu (pozor, ne nutně všechny fotoaparáty s ní fungují). Může být problémová za jasného dne na slunci (sluneční světlo též obsahuje podíl IR záření a funkčnost spouště narušuje).

Rádiová spoušť využívá ke komunikaci s fotoaparátem rádiové vlny; je spolehlivá a obvykle s dosahem několika desítek metrů.

Mobilní aplikace pro chytrý telefon či tablet využívají ke komunikaci s fotoaparátem WiFi nebo Bluetooth propojení. Samozřejmě jen tehdy, pokud tuhle komunikaci „umí“ i samotný fotoaparát.

Odrazná deska Lastolite 1228, uchycená v držáku Wimberley Plamp

Odrazná deska

Zvaná též zkráceně odrazka. Různě veliká pevná deska nebo pružná obruč potažená plátnem. V obou případech s povrchem, který nějak odráží světlo.

K čemu slouží? K projasnění stinných míst. Nebo jinak, ke zmírnění kontrastu mezi nejtmavší a nejsvětlejší partií snímku.

Pouštěli jste jako děti zrcátkem „prasátka"? Úplně stejně si pomocí odrazky pošlete světlo do místa, které chcete přisvítit.

Odrazná deska pro relativně droboučké masožravky postačí i malá o průměru kolem 30 cm. Je s ní jednodušší manipulace a dá se použít i v omezeném prostoru. Sbalená do placičky se vejde úplně všude. Ideálně s povrchy v kombinaci proužků stříbrných a bílých plus stříbrných a zlatých. Pokud budete odrazku více využívat i do budoucna a chcete si ji koupit, doporučuji pořídit Lastolite 1228, skládací odraznou desku s průměrem 30 cm a povrchy v kombinaci sluneční světlo/ měkká stříbrná („Sunlite/Softsilver").

Pro začátek ale můžete velmi dobře využít i odraznou plochu vlastnoručně vyrobenou z vymytého a rozříznutého nápojového kartonu od krabicového mléka. Vnitřní povrch kartonu je z hliníkové fólie překryté vrstvičkou průsvitného plastu a světlo odráží krásně změkčené.

Difuzor

Dobře poslouží při ostrém slunci. Vždy jde o konstrukci (obruč nebo rám) potaženou bílým průsvitným materiálem. Který světlo dílem propustí, dílem odstíní. Difuzor, nastavený do cesty ostrým slunečním paprskům, je změkčí na méně kontrastní a rozptýlené, čili difúzní světlo.

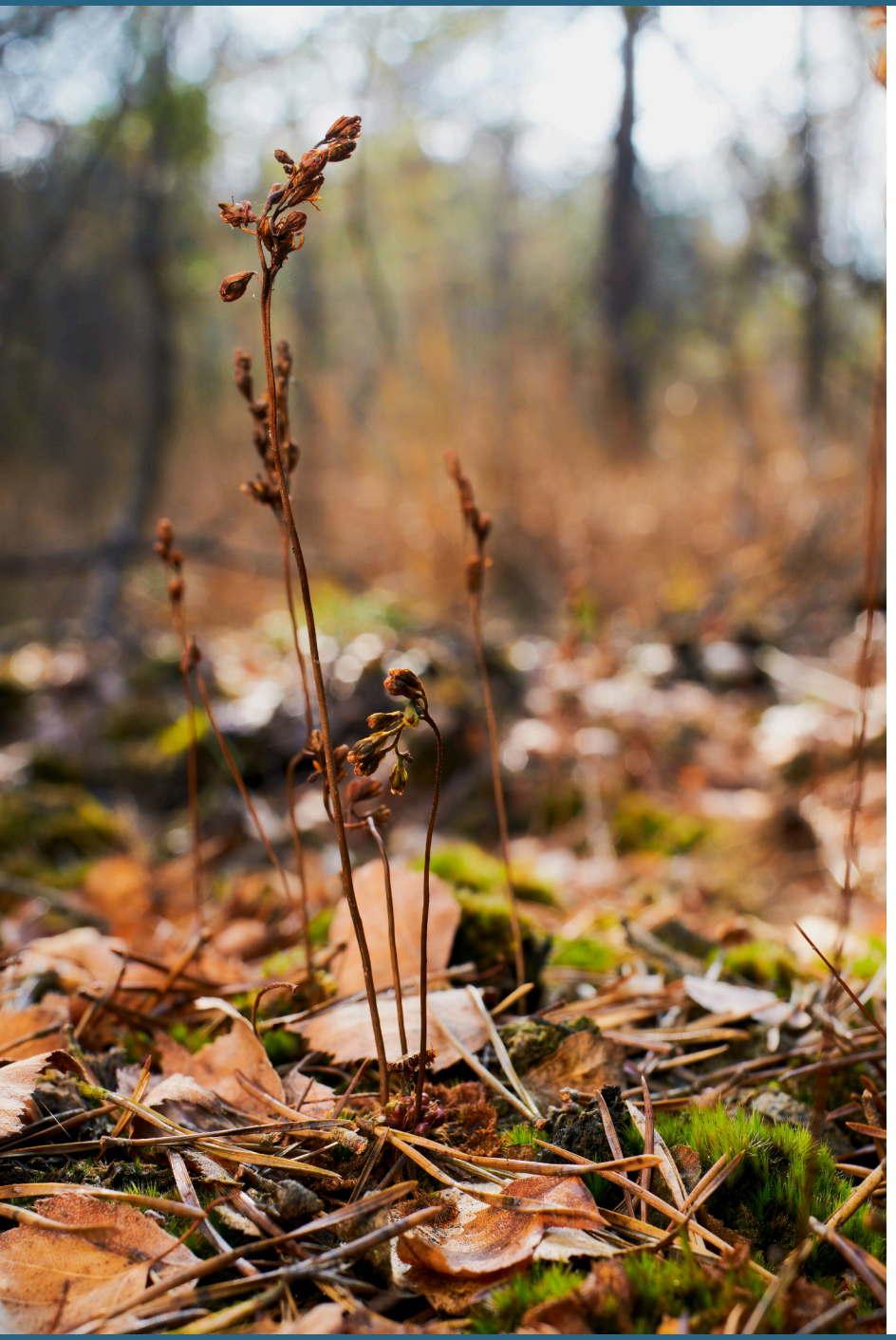

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá na konci vegetačního období

Difuzor pomůže při kontrastním slunečním světle. Anebo také v případech, kdy dosvěcujete fotobleskem a chcete zachovat přirozený vzhled scény s měkčím a rovnoměrným nasvícením. Čehož docílíte díky velké svítící ploše difuzoru, umístěné mezi bleskem a fotografovaným objektem.

Tohle příslušenství nejspíš nikdy nevyužijete za mlhy či podmračeného dne. Zato za slunce vám bude doopravdy a zcela zásadně chybět.

Nevýhodou klasického kruhového nebo trojúhelníkového difuzoru je velikost ve složeném stavu. Menší difuzor nemá, dle mé zkušenosti, valný význam. Minimum je nějakých 80 či 120 cm Velký difuzor se ale špatně převáží. Ať máte kruhový rám nebo trojúhelníkový „trigrip", pořád jde, při složení do obalu, o poměrně velikou a neskladnou „placku".

Dobrým řešením je skládací difuzor „HaloCompact Diffuser 82cm 2 Stop" od značky Lastolite. Kruhový rám sestavený ze segmentů tenkých duralových trubek, provlečeným gumovým lankem. Na spojený rám pomocí háčků napnete difúzní potah. Jednoduché, skladné a geniální. Skládací hliníkový rám i s difúzním potahem se nechá sbalit do pouzdra o rozměrech pouze 6,5 x 27 x 6,5 cm a váze 335 gramů. Což odpovídá velikosti malého skládacího deštníku.

Černý deštník

Doporučuji černý, nebo alespoň tmavý skládací (nefotografický) deštník. Za deště poslouží pro ochranu fotoaparátu. Za slunce si jím přistíníte fotoaparát tak, abyste na zadním displeji alespoň něco viděli.

Wimberley Plamp držák, zde s uchycenou odraznou deskou Lastolite

Držák, husí krk s kolíčkem neboli Plamp

Je výbornou pomůckou a v mém fotobatohu má své stálé místo. Hodí se, co třetí ruka, k přidržení menší odrazné desky v přesné poloze. A stejně tak k šetrnému přidržení rostliny při fotografování detailů. K nezaplacení zejména za větru.

Využijete jej k dočasnému odehnutí rostlin, větviček či lístků překážejících před objektivem tak, aby byly mimo záběr (anebo naopak rozostřené v okraji záběru přesně tam, kde je chcete mít).

Originální držák seženete od značky Wimberley za cenu ne úplně lidovou. Výhodou je skvěle vyřešená koncovka, spolehlivě a šetrně udrží cokoli. Od jemných stonků samotných rostlin až po zesílený okraj skládací odrazné destičky.

Držák si můžete vyrobit také svépomocí. Buď z originálních hadicových článků značky Loc-Line (skvěle drží, vyšší cena) nebo z jejich levných čínských kopií. Stojí ovšem za to si sednout, a v klidu počítat. Když sečtete částku za potřebné Loc-Line články, může se téměř blížit ceně originálního Plampu od Wimberley. A pak je otázkou, co se vám vyplatí víc.

Čína vyjde na pár desetikorun, použitelnost je zcela adekvátní ceně. Na přidržení lístečku nebo stébla stačí, odrazku bych na takový „takyplamp“ určitě nedával.

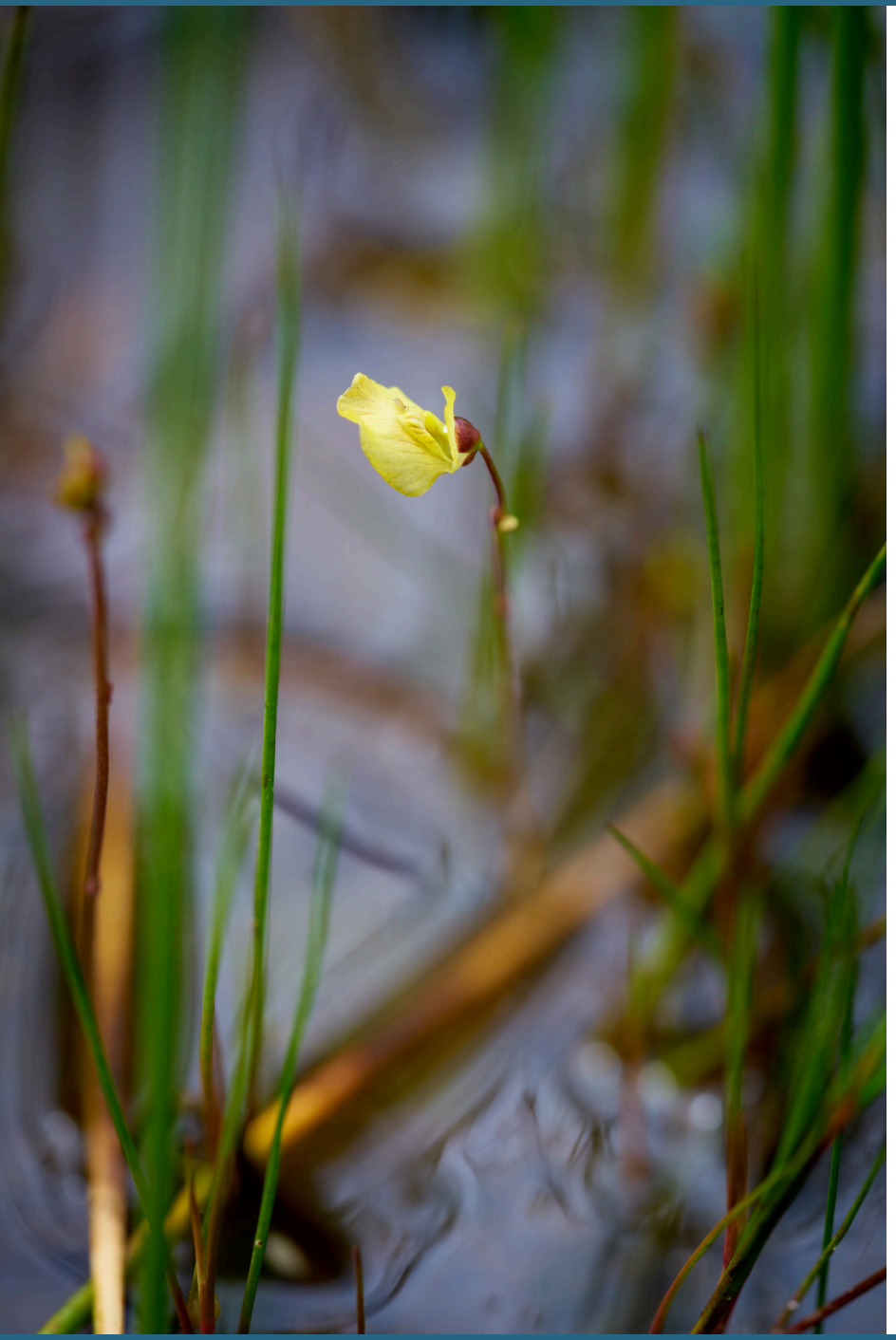

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Fotografické filtry pro fotografování masožravek

Využijete v podstatě jen dva, cirkulární polarizační filtr, doplněný případně ještě o didymiový filtr typu Night Sky.

Polarizační filtr

Dosytí barvy, ubere odlesky na rostlinách i vodní hladině. A posune barvy poněkud do teplejších odstínů.

Hodí se mít polarizační filtr nasazený při fotografování všech středoevropských masožravek. A jen si natočením v obroučce řídit míru jeho účinku.

Skvěle poslouží při fotografování zejména bublinatek ve vodě. A nezbytností je pro fotografie aldrovandky (máte-li to štěstí ji vidět a moci fotografovat), u níž je v podstatě celá rostlina ponořená pod hladinu.

Didymiový neboli „Night Sky" filtr

U rosnatek a tučnic docílíte věrnější a živější barvy kombinací polarizačního filtru s didymiovým (alias „Night Sky") filtrem. Samotný polarizační filtr poněkud oteplí podání barev. Didymiový filtr je barevně lehce ochlazující a selektivně ubírá světlo o vlnové délce 580–590 nanometrů (žlutá až žlutooranžová), čímž oteplující účinek polarizačního filtru kompenzuje. Výsledkem je bílá, která zůstává bílou (na kvítkách rosnatek, například), výraznější a zářivější červené i zelené listy rosnatek a tučnic.

Opatrnost při používání kombinace didymiového a polarizačního filtru je na místě u bublinatek, které mají žluté či žlutooranžové květy. Při silnější míře účinku filtrů může dojít k nepřirozenému posunu barev žlutých květů. Jako mnohem vhodnější se mi, v případě bublinatek, jeví používat jenom samotný polarizační filtr.

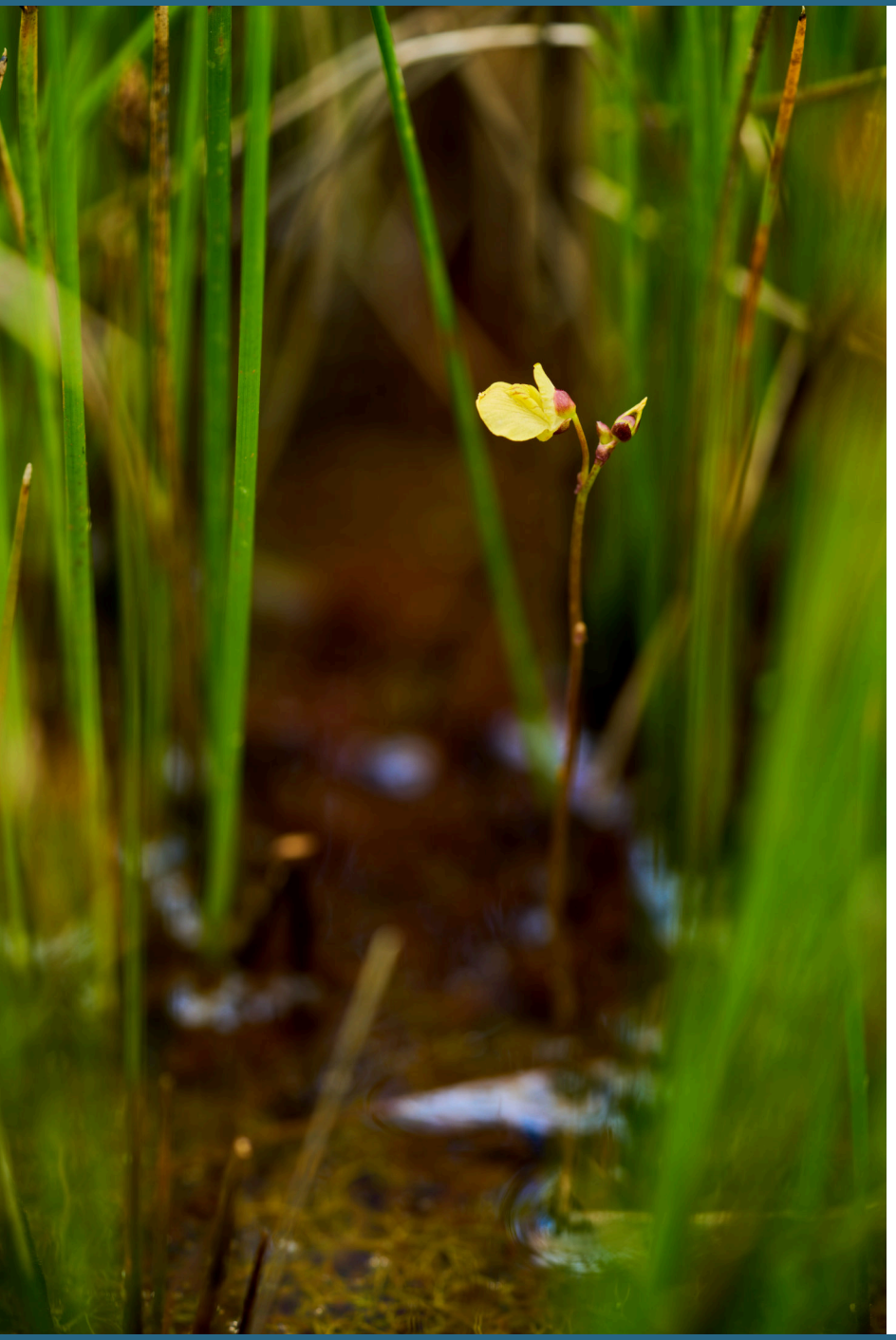

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Jak fotografovat masožravé rostliny

Volba nastavení? Ideálně priorita clony

V tomto poloautomatickém režimu si navolíte clonu a fotoaparát za vás dopočítá vhodný čas. Výhodou je, že si nastavením clony řídíte hloubku ostrosti a tedy i míru zřetelnosti pozadí

Clona

Nejhezčí podání rozostřených částí obrazu docílíte při plně otevřené cloně. Zároveň ovšem kresba objektivu s clonou otevřenou „na plnou díru" není ideální a hloubka ostrosti velice malá. Z mé zkušenosti je vhodné přiclonit někam k hodnotám f/5,6-f/11. Při fotografování celé rostliny s větším odstupem postačí spodní hranice. Pro velmi drobné rostliny nebo při fotografování detailů raději přivřete clonu víc, f/11 nebo i f/13.

Rozhodně ani při velkém zaclonění nepočítejte s tak velkou hloubkou ostrosti, že budete mít zaostřené všechny listy z přízemní listové růžice rosnatky. Když zaostříte na květní stvol, minimálně konce listů nejblíže k objektivu budou neostré. Stejně tak ty nejvzdálenější. Pro úplně celou dobře proostřenou listovou růžici byste museli pořídit snímků několik, s posunem zaostření. A poté je v počítači složit.

Vhodné ISO

Pokud k tomu nemáte jiný speciální důvod, nastavte základní (nativní) nízké ISO. Detaily si najděte v manuálu vašeho fotoaparátu, obvykle to bývá ISO 100 nebo ISO 200.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Expozice

Je vhodné exponovat „na světla". Tak, aby nejsvětlejší místa ve scéně byla téměř čistě bílá, ale bez ztráty obrazové informace. Což si zkontrolujte na histogramu pořízeného snímku. Pokud možno na histogramu, který zobrazuje zvlášť jednotlivé barevné kanály, protože „přepálený" může být jen některý z nich. Což vám samotný jasový histogram neukáže.

Někdy je potřeba použít korekci expozice. Jenom a jenom vy, a nikoli fotoaparát, víte, že chcete mít přesně a korektně exponovaný žlutý květ bublinatky, ozářený vycházejícím sluncem. A že na snímku voda, nad kterou ten květ ční, vyjde stinná a tmavá? No a co má být?

Když rozhodnutí ponecháte na fotoaparátu, bude se snažit docílit správnou expozici všeho. Takže bublinatka může být mírně přepálená, hladina o něco světleji šedavá a výsledek korektně nijaký.

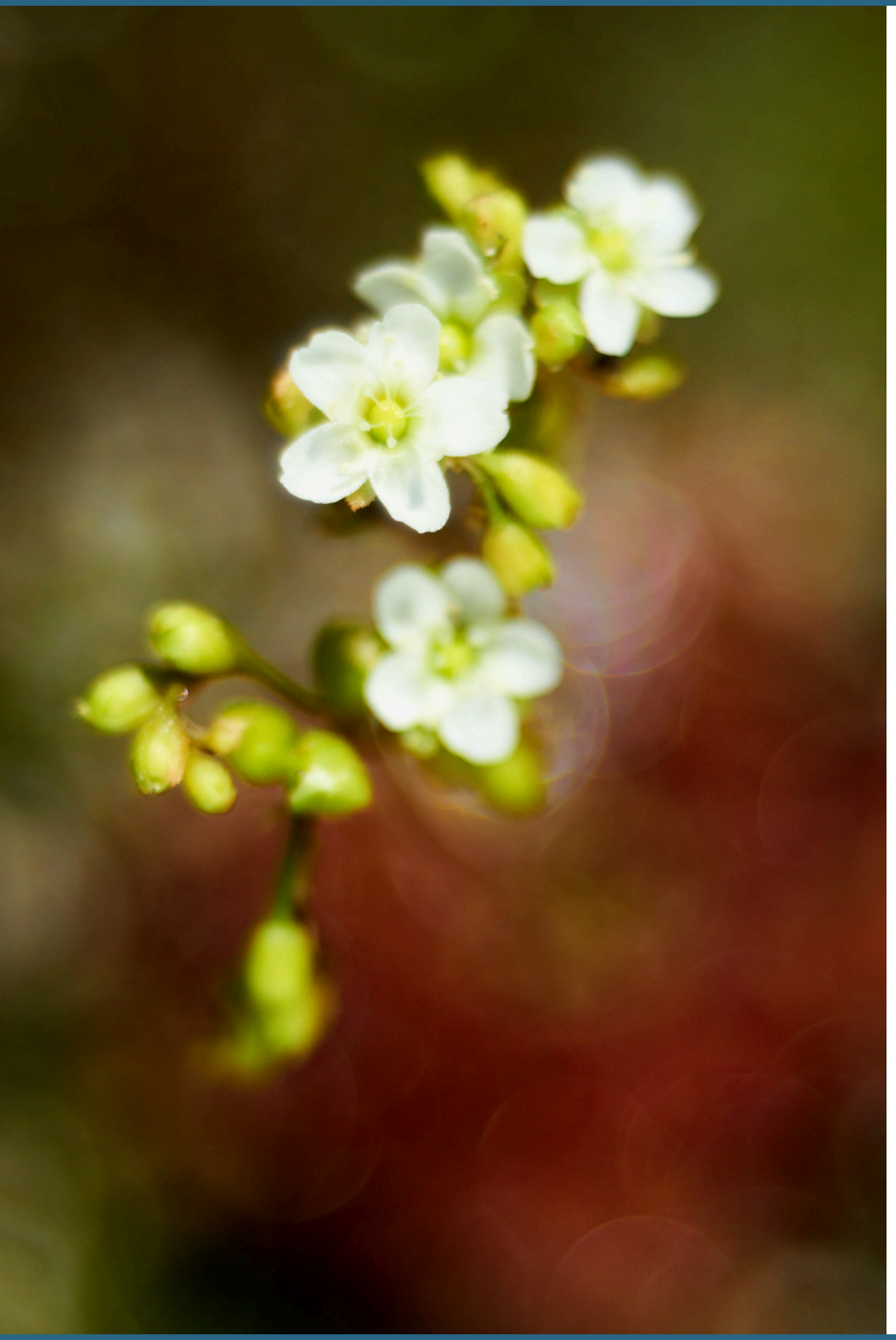

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Expoziční čas

Jednoduché doporučení. Foťte tím časem, který k prioritě clony dopočítá fotoaparát.

Vyvážení bílé

U naprosté většiny dnešních fotoaparátů a ve většině situací vyhoví nastavení na automatické vyvážení bílé (AWB).

Ostření

Vypněte automatické ostření a ostřete manuálně. Jen vy, a nikoli fotoaparát, víte, co chcete mít ve snímku ostré a o rozostřené. A ruční ostření je na blízko obvykle výrazně přesnější, obzvlášť při malé hloubce ostrosti. Využijte možnost zvětšení oblasti zaostření. Ostření přes zadní displej je výrazně pohodlnější než přes hledáček, obzvlášť pokud ten displej máte výklopný.

Na stativu vypněte stabilizaci (redukci vibrací)

Má váš fotoaparát stabilizovaný čip nebo objektiv redukci vibrací? Vypněte je! Na stativu může být zapnutá stabilizace příčinou neostrých snímků.

Kompozice

Můžete volit symetrickou či středovou. Dobře vypadá například u snímků sterilních listových růžic rosnatek či tučnic shora, s objektivem namířeným kolmo dolů k zemi.

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Při fotografování kvetoucích rosnatek či květních stvolů bublinatek, bývá obvykle lepší rostlinu ve snímku umístit mimo střed (pravidlo třetin) a víc volného prostoru před rostlinou ponechat ve směru, do kterého směřuje nejnápadnější květ či partie rostliny. Neboli tam, kam rostlina „kouká".

Pozadí

U masožravek, s ohledem na jejich velikost i charakter biotopu, příliš nepočítejte s oblohou coby klidným pozadím. Prostě u drobné rostlinky nemíváte šanci dostat aparát dostatečně nízko a natočit objektiv směrem vzhůru proti nebi. Ideál není ani masožravka zamotaná do další vegetace. Ztratí se vám v chaotické změti okolí.

Co tedy můžete?

Snažit se vybrat rostlinu s minimem další vegetace kolem. A s co největším volným prostorem za ní, bráno ve směru od vašeho fotoaparátu. Čím dál od rostliny pozadí bude, tím rozostřenější a méně rušivé. A tím lépe pro vás.

Vybrat si směr a úhel fotografování, kde do pozadí dostanete vodní hladinu. Poslouží jako odlišně zbarvené, klidné a relativně jednolité pozadí. Můžete volit buď modrou či šedou hladinu s odlesky, nebo použít polarizační filtr, který povrch zprůhlední, ztmaví a dovolí „vidět" pod vodu.

Využít protisvětlo, nejlépe ranní nebo podvečerní, ke zvýraznění siluety masožravky. Obzvlášť efektní jsou v protisvětle kapičky na listech rosnatek nebo prozářené kvítky tučnic. Pokud chcete zachovat v protisvětle i barvy a kresbu, je potřeba projasnit stíny. Buď fotografickým bleskem (výplňovým, v režimu „fill-in"), nebo odraznou deskou anebo malým fotografickým světelným LED panelem.

Drosera intermedia, rosnatka prostřední

Jak moc rozostřit pozadí?

Podle zamýšleného záměru. Je fajn mít ostrou rostlinu na neostrém a rozmlženém pozadí. Což dosáhnete použitím objektivu delšího ohniska zblízka a s pozadím co nejdále. Na druhou stranu kompletně rozostřená „mlha" v pozadí vypadá dost divně a nepřirozeně.

Moje rada? Otevřete clonu naplno, zaostřete na rostlinu a potom věnujte pozornost pozadí. Pomalu zvyšujte clonové číslo a sledujte, jak se mění vzhled pozadí. Postupně se zvýrazňuje. Dobré je přiclonit natolik, aby v pozadí byl nerušivý náznak struktury.

Kam a na co ostřit?

Na nejzajímavější a nejnápadnější část masožravky. Což může být květ, zajímavý list nebo jeho detail, zatočená část stvolu, ...

Nezapomínejte ani na celek, ani na detaily

Celá masožravka, dobře vyfotografovaná v jejím prostředí, vyhlíží skvěle. Ale, pokud to vaše technika dovolí, určitě zkuste i detaily. Květy, tentakule na listech rosnatek, případný polapený hmyz nebo jeho chitinové kostřičky.

Mimochodem, nesnažte se v přírodě masožravky krmit. I když nějaký nešťastný hmyz lapíte a zkusíte rosnatce nebo tučnici podstrčit, většinou bude výsledek obdobně „přirozený" jako deseticentimetrové nalepovací nehty lidské modelky. Sama od sebe se prostě kořist na masožravku nalepí jinak.

A s trochou snahy i masožravku s kořistí najdete. Když ne poprvé, tak třeba napodruhé nebo napotřetí.

Válka s tonálním kontrastem (a její oběti)

Generál Y: „Generál X zná jediný taktický manévr - obětovat levé křídlo."

Voják: „Co uděláme my?" „Obětujeme pravé křídlo!"

Generál Y: „Omyl pánové - My obětujeme obě křídla!"

Šíleně smutná princezna, filmová pohádka, scénář František Vlček a Bořivoj Zeman, 1968

V každé fotografované scéně najdeme nějaká místa s nejnižším jasem, čili stíny. A také místa s nejvyšším jasem, neboli světla. A rozdíl v úrovni jasu mezi světly a stíny vytváří tonální kontrast.

Tomu, jaký rozdíl jasů je ještě snímač vašeho fotoaparátu schopný zachytit bez ztráty obrazové informace, se říká dynamický rozsah snímače. Rozdíl jasu mezi světly a stíny ve scéně určuje dynamický rozsah scény.

A z toho plynou dvě skutečnosti, jedna dobrá a druhá špatná.

Ta dobrá: Když je dynamický rozsah scény nižší než dynamický rozsah snímače, nic zásadního se neděje a nemusíte nic řešit. Fotografie může být pořízená jako „šedivka" a kontrast upravíte dodatečně při postprodukci v editoru.

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Ta špatná zpráva zní: Když je dynamický rozsah scény větší než dynamický rozsah snímače vašeho fotoaparátu, musíte se vynasnažit snížit kontrast scény. Když to není možné, musíte se snažit zvýšit dynamický rozsah snímače vašeho fotoaparátu (HDR). A když ani to není možné, musíte se, po vzoru generálů X a Y, rozhodnout, zda obětujete levé křídlo (stíny), pravé křídlo (světla) anebo obě křídla.

Jak snížit tonální kontrast scény?

Metod je několik a můžete je, k dosažení co nejlepšího výsledku, i vzájemně kombinovat.

Jedna možnost je nějakým způsobem snížit množství světla v nejvyšších jasech. Ať už použitím difuzoru přírodního (přes ostré slunce na obloze přechází mrak) nebo umělého, z průsvitné látky, nastrčené světlu vhodně do cesty.

Poznámka 1: V krajinářské fotografii se využívá i šedý přechodový filtr na objektivu. Průhledná část se nastaví tak, aby v záběru lícovala s krajinou, zatmavená šedá část přijde nad horizont do světlejší oblohy a částečně zmírní její jas. Pro fotografování rostlin je to ovšem nepoužitelné.

Poznámka 2: Nic nevyřeší šedý neutrální, neboli ND filtr. Světlo ubere stejnoměrně z celé scény. Jak z jasů, tak ze stínů. Takže nula od nuly pojde.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Druhou možností jak snížit tonální kontrast, je prosvětlit stíny. Což lze buď odraženým světlem z odrazné desky, na principu pouštění „prasátka" (pozor na barvu odrazné desky a tím i odráženého světla).

Nebo přisvícením umělým zdrojem světla, jehož barevná teplota se příliš neliší od hodnoty okolního přirozeného světla.

Zdrojem může být fotografický blesk (synchronizovaný se spuštěním závěrky, ideálně navíc umístěný mimo sáňky fotoaparátu) nebo některý fotografický světelný panel na bázi LED, neboli Light Emitting Diode (pak pozor na kvalitu vyzařovaného světla, mělo by jít o zdroj určený pro fotografy a s hodnotou CRI - color rendering index 95+ Ra).

Drosera intermedia, rosnatka prostřední

Nejde-li snížit dynamický rozsah scény, pokuste se zvýšit dynamický rozsah snímače pomocí HDR.

HDR je zkratkou termínu High Dynamic Range (vysoký dynamický rozsah). Jedná se o složení několika různě exponovaných fotografií téže scény, pořízených, pokud možno, v co nejkratším čase po sobě. Fotografie poté v počítači složíte do jediného snímku pomocí specializovaného programu. Který si z každého dílčího snímku vezme jen tu část, ve které není překročený dynamický rozsah snímače. Z podexponovaného snímku místa s nejvyšším jasem, tedy světla. Z přeexponovaného nejtmavší stíny. A ze správně exponovaného střední tóny.

Jak pořídíte zdrojové snímky? Upevněte na stativu fotoaparát a z manuálu si připomeňte, kterak se na aparátu nastavuje expoziční bracketing. Pořiďte sérii snímků s odstupňovanou expozicí. Běžně postačí tři nebo pět snímků s odstupem 0,5 nebo 0,7 EV. Fotíte-li ovšem scénu s velkým rozdílem jasů (například masožravku a za ní vycházející slunce), volte krok větší, přinejmenším 1 EV. Zbytek dotvoříte doma.

Kdy je HDR nevhodné? Zejména při silnějším větru, ve kterém se útlá masožravka klátí jako opilý námořník. Na každém snímku pak bude v trochu jiné poloze. A složení do jedné fotografie je buď velice obtížné (a retuším se nevyhnete), nebo rovnou nemožné.

A vůbec největší riziko HDR? Když zapomenete na starou lidovou moudrost „všeho s mírou“. HDR svádí dělat omalovánkově nerealistické barevné snímky. Zkuste si to. Časem, po prvotním nadšení, nejspíš vystřízlivíte k poznání, že nejlepší HDR je takové, kde vůbec není poznat, že jde o HDR.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Když nelze snížit tonální kontrast scény ani použít metodu HDR, musíte něco obětovat.

Co? To je na vašem uvážení.

Jak to provést? Vezměte si na pomoc histogram snímku.

U světlejší rostliny na výrazně tmavším pozadí je rozhodování snazší. Obětujete levé křídlo, stíny. Správně exponovaná rostlina na černočerném podkladu nevypadá většinou vůbec špatně. Jsouce světlejší a barevná, přímo vystupuje z plochy. Tmavý podklad zároveň poslouží i jako decentní orámování. Navíc podklad takřka nikdy není jednolitě černý a na většině plochy nějaká kresba alespoň v náznaku bude. Jen pozor na lokální přepaly na samotné rostlině, obvyklé zejména na hranách. Ať jich není příliš mnoho.

Typicky stíny obětujete u světlých masožravek. Jako, například, bledě žlutě kvetoucí bublinatky, fotografované shora na pozadí tmavé vodní hladiny.

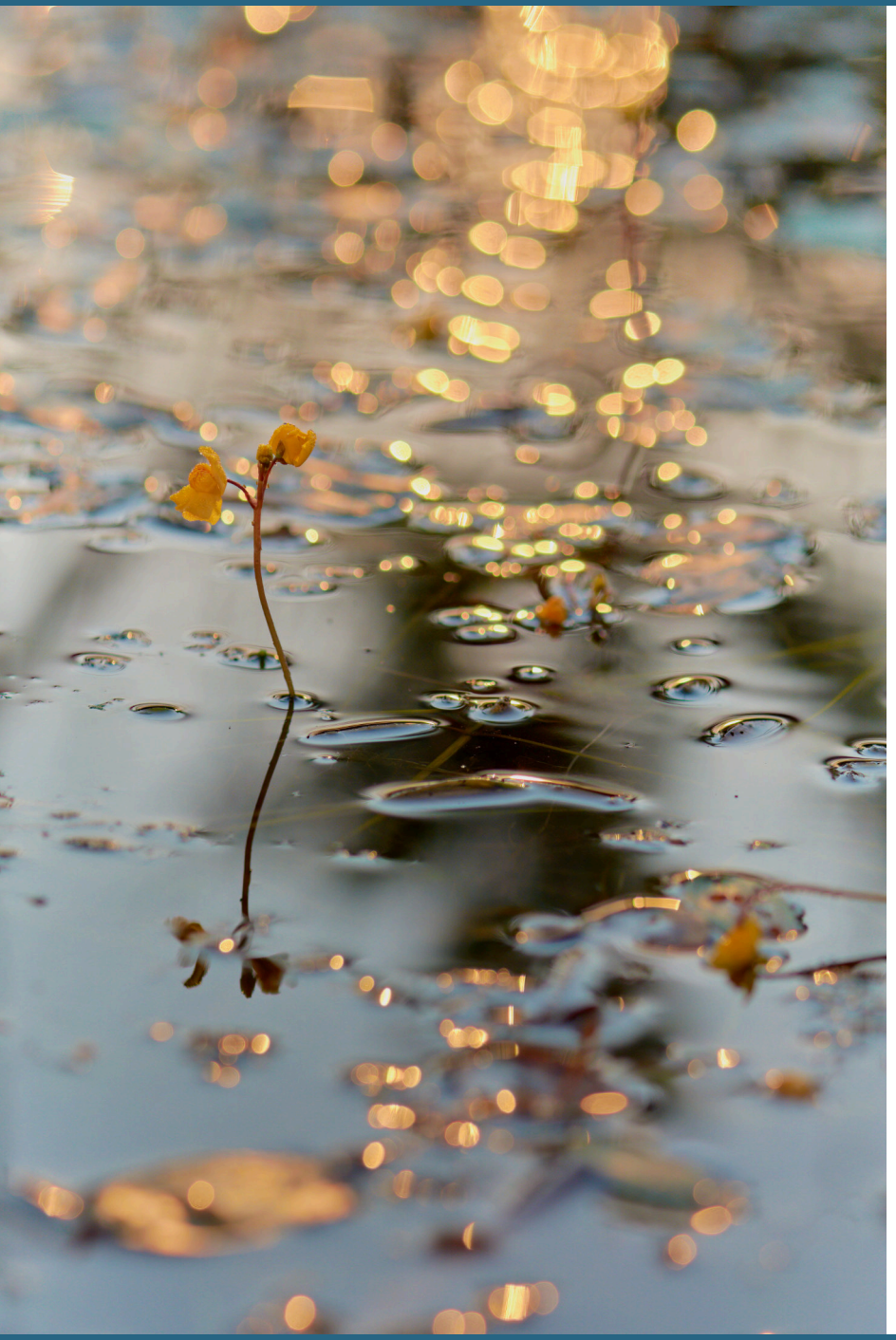

Utricularia australis, bublinatka jižní

Složitější rozhodování máte u tmavé rostliny na světlém pozadí. Když budete exponovat tak, aby byla korektně zobrazená rostlina, budou na světlém pozadí „vypálená" bílá místa bez jakékoliv obrazové informace. Byť třeba jen v některém barevném kanálu a ne ve všech.

Navíc se vypálená místa střídají s těmi, ve kterých ještě nějaká informace zbyla a pozadí jako celek není čisté bílé. Daleko víc připomíná několik dnů starý a popílkem i sazemi řádně ušmudlaný sníh v průmyslové aglomeraci.

Přepaly můžete, zejména když fotíte do rawu, zkusit stáhnout v postprodukci. Leč kde nic není, tam nic nevezmete. I kdybyste na raw zaklekli sebevíc. Stahováním jasů získáte, namísto bílých vypálených míst, fleky našedlé, nehezky ostře ohraničené a s doopravdy hnusným, lehce do tyrkysova táhnoucím nádechem. Obětovat pravé křídlo (jasy) prostě není dobrý manévr.

Co tedy s tmavou rostlinou na světlém pozadí? Buď prohlašte rostlinu, v aktuální situaci, za nefotitelnou, naklapněte na objektiv krytku a vydejte se hledat jiný námět.

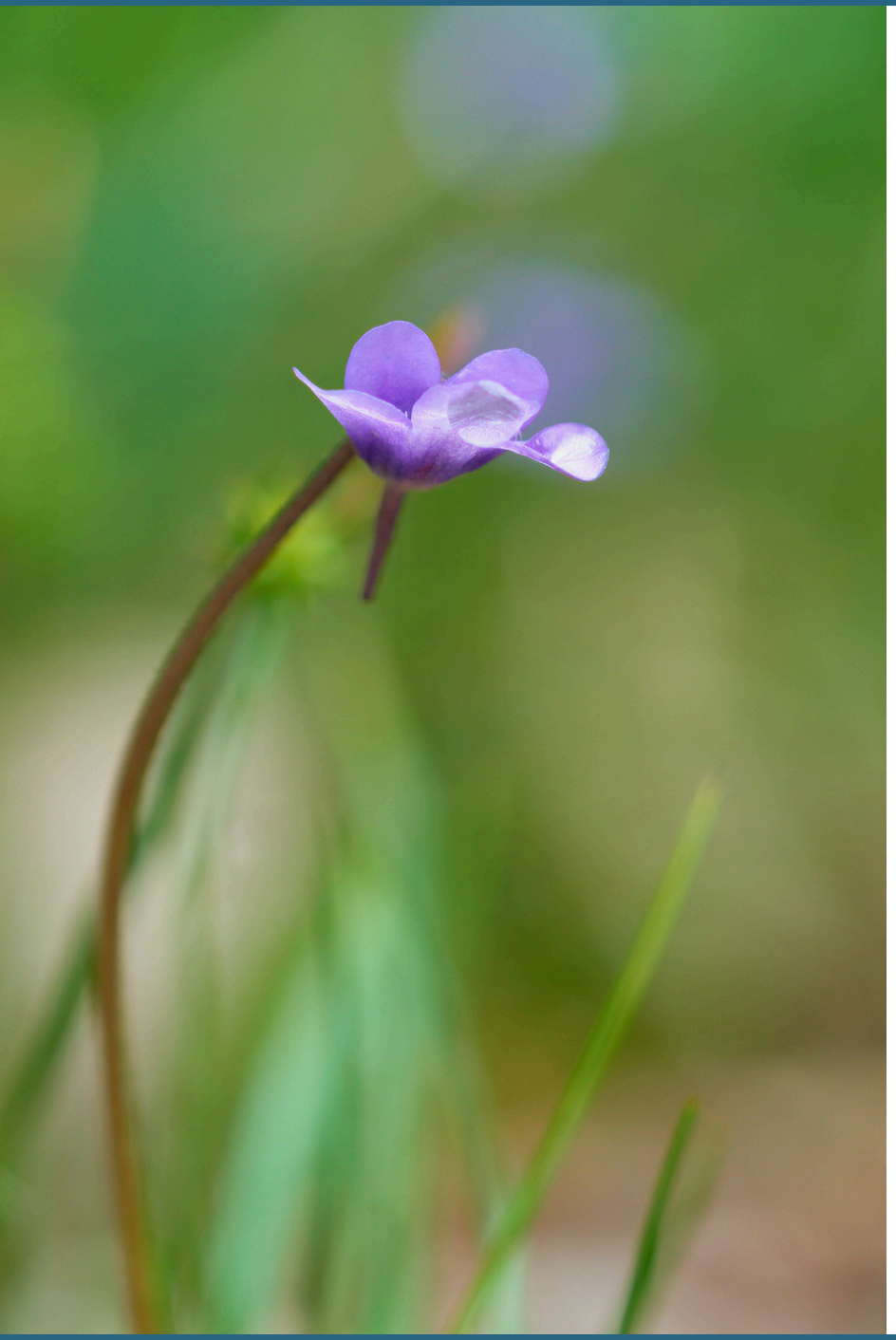

Nebo udělejte z nouze ctnost. Exponujte korektně podle pozadí. Případně, po vzoru generála Y („Omyl pánové - My obětujeme obě křídla!“) můžete i u několika, rozlohou nevelkých lokálních přepalů, drobnou ztrátu informace v jasech tolerovat.

Na samotné rostlině obětujete nejhlubší stíny. Budou prostě černé a bez kresby.

Ve finále získáte černou siluetu rostliny na správně a věrně podaném barevném pozadí. A pokud ta silueta bude zajímavá a vhodně zakomponovaná, pořídili jste velmi neobvyklý a zároveň přitažlivý obraz.

Jedno úskalí tahle metoda má. Vyžaduje na obrysu siluety perfektní ostrost. A měkce rozostřené pozadí. Takže odcloněný, nebo jen velmi málo přicloněný, světelný objektiv. A ostřete zásadně na hrany obrysů rostliny, nikam jinam.

V postprodukci při zpracování věnujte obzvláštní pozornost chromatické aberaci. Na kontrastní hraně siluety bude, pravděpodobně, velmi výrazná. Ale není nikterak složité ji zkorigovat na rozumnou míru.

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

O přepalech a zradě barevných kanálů

aneb záludnost fotografování (nejen) žlutých, oranžových a červených květů.

Už se vám to také stalo? Vyfotili jste v poledním slunci krásně rozkvetlou bublinatku (ale mimo vodu a masožravky třeba jestřábník, blatouch, pampelišku, ...). Správně jste stáhli korekci expozice do minusu, protože jde o světlý květ v tmavší zeleni listů okolní vegetace. A teď sedíte před monitorem a lámete si hlavu proč barvy nesedí.

Proč je květ místo žluté skoro bílý? A proč zešedne, když ještě víc stáhnete expozici?

Nuže, zrada tkví v barevných kanálech a odhalí vám ji histogram, který umí zobrazit každou ze tří barev (R–červenou, G–zelenou, B–modrou) zvlášť. Největší potížista většinou bývá červený kanál. V jasném denním světle hodnoty jasů snadno přesáhnou možnosti snímače a červená složka vytvoří „vypálená" místa bez informace. Definitivně!

Dobrá, už víme proč. Ale co můžeme udělat?

Upřímně, moc toho není.

Vůbec nejrozumnější je respektovat původní poslání fotografie („psaní světlem"), nesnažit se o „drápání světlem" a v kontrastním ostrém slunečním světle prostě nefotit. Snímek téhož květu, pořízený za lehce zatažené oblohy (cirrostratus je požehnáním pro fotografy rostlin, ale též portrétů či produktovky v exteriéru) bude mnohonásobně lepší. Obloha poslouží jako obří difuzér a měkké rozptýlené světlo vám podstrčí skvělý snímek až pod nos.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Když měkké difúzní světlo nenabídne obloha, můžete si ho zkusit vytvořit sami. S pomocí většího difuzéru, což je rám potažený průsvitným potahem. Bývá též součástí odrazných desek 5v1 jako základ, na který se navlékají potahy odrážející světlo.

Nevýhoda? Aby bylo změkčení světla účinné, potřebujete rostlinu do stínu pod difuzér dostat celou. Čili zapomeňte na průměr 30 nebo 50 cm, minimum je 80 či lépe 120 cm. Jenže takový difuzér je, i ve sbaleném stavu, pořádně velké a pro transport dost nepraktické kolo. O dost lépe sbalitelný je difuzor se snímatelným potahem, nacvaknutým na skládacím rámu (typ HaloCompact od Lastolite).

Nevýhoda druhá? I když rostlinu zastíníte, bližší či vzdálenější pozadí bude nasvícené sluncem. A tedy daleko světlejší. Někdy můžete nevýhodu povýšit na přednost. Výrazná tmavá silueta na sluncem nasvíceném pozadí dá vyniknout zajímavým tvarům.

Poslední možností je hypnotizovat očima mraky v obloze. A věřit že, alespoň na chvilku, některý z nich slunce zakryje. Čímž zmírní kontrast. Zároveň ovšem také zašednou a zmatní barvy fotografované rostliny. Je třeba si vyčíhat kompromis. Okamžik, kdy je sluneční kotouč zakrytý jen okrajem mraku a částečně jím prosvítá. V takový okamžik neváhejte a tiskněte spoušť. A raději několikrát.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Válka s odlesky

Stojatá voda kaluží, louží, jezer, jezírek, tůní kanálů a rybníků je nádherné zrcadlo. Žluté bublinatky, rostoucí z hladiny anebo červenavé rosnatky na tmavém ostrůvku rašeliny jsou úžasně fotogenické. Když přidáte druhé zrcadlení v hladině, nebudou úžasné jen dvakrát, nýbrž rovnou úžasné na druhou. Takže, pokud se vám naskytne možnost fotit rostliny, zrcadlící se v klidné hladině, neváhejte a využijte ji.

Pár postřehů: Hodí se mít v kapse polarizační filtr. Ještě víc se hodí jej z té kapsy vyndat. A nasadit na objektiv. Pootáčením přední částí filtru si nastavíte to, jak málo nebo moc chcete toho zrcadlení na hladině. Míra je na vás. Při maximálním účinku zrcadlení téměř zmizí, voda ztmavne a ukáže se i scéna pod hladinou. Což není na škodu když fotíte vodní rostliny s úplně, nebo převážně, ponořenou lodyhou. Jako třeba Aldrovandku. (Jen pro pořádek připomínám, že u polarizačního filtru záleží i na tom, kterým směrem s ním fotíte. Se sluncem v zádech, anebo svítícím proti vám, je účinný minimálně, v bočním světle nejvíc.)

Odlesky kolem rostliny nejlépe pořešíte s pomocí polarizačního filtru. Podle jeho natočení se lesklé plošky na listech, vodní hladina či kapky budou lesknout buď výrazně, nebo slaběji a náznakem anebo vůbec. Záleží na vašem záměru.

Osobně odlesky vítám, umí doplnit a ozvláštnit snímek, čili škoda se jich zbavovat úplně. Na druhou stranu platí že „všeho s mírou“. Na této a následující stránce, jsou dva snímky rosnatky okrouhlolisté. Prvý je záměrně fotografovaný na nízké clonové číslo. A s takovým natočením polarizačního filtru, které částečně zachovává odlesky. Druhý je pořízený s poněkud více přicloněným objektivem a polarizačním filtrem natočeným tak, že odlesky zcela zmizely. První verze s odleskem od hladiny loužičky v pozadí se mi zamlouvá víc.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Pozor na nevhodný úhel záběru. Některá kapka, nebo lísteček, vám může světlo do objektivu odrazit takovým způsobem, že na snímku udělá jasný bílý flíček. Nevypadá hezky a je dost rušivým prvkem. Při fotografování stačí jen trošičku změnit polohu aparátu a rušivý odlesk zmizí. V postprodukci nezbývá, než odstranění retuší.

Exponujte správně podle histogramu. Na kapičkách rosy se v protisvětle nejspíš nevyhnete přepalům. Pokud jsou jen drobounké, bodové či na hranách (uvidíte v zobrazení přepalů), ignorujte je. Na hotovém snímku nebudou vadit.

Vyvážení bílé nechte na automatice, pravděpodobně jej nastaví stejně dobře nebo lépe nežli vy manuálně. A foťte do rawu, v nejhorším WB nastavíte v postprodukci.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Fotograf, masožravky a ochrana přírody

Fotografové nebyli, nejsou a nejspíš ani nikdy nebudou významným problémem pro středoevropské masožravé rostliny.

Masožravky ohrožují jiné vlivy, nejvíc úbytek vhodných stanovišť pro jejich růst. Vadí změny či výkyvy vodního režimu, eutrofizace prostředí (obohacování živinami) a s tím související konkurence jiných rostlin.

Většina masožravek roste na chudých stanovištích, které jsou pro jiné rostliny málo úživné. Možnost přilepšit si živinami z lapené kořisti, představuje konkurenční výhodu. Zároveň jsou většinou masožravky konkurenčně slabé druhy, které špatně snáší zarůstání svých stanovišť.

Coby vodní nebo mokřadní druhy jsou masožravky citlivé na výraznější změny množství vody v krajině. Vysychání, obzvlášť poslední roky, kdy mnohé mokřady kvůli suchu reálně připomínají spíš běžné louky, ohrožuje masožravky mnohem výrazněji, než většinu ostatních rostlin.

Řada masožravek roste na nějakým způsobem narušovaných stanovištích; je vázaná na ranější stádia sukcese (zarůstání). Jde například o rosnatky na obnaženém povrchu rašeliny či sešlapávaném a poježděném písku v pískovnách; místa se strženým drnem, která vyhovují tučnicím.

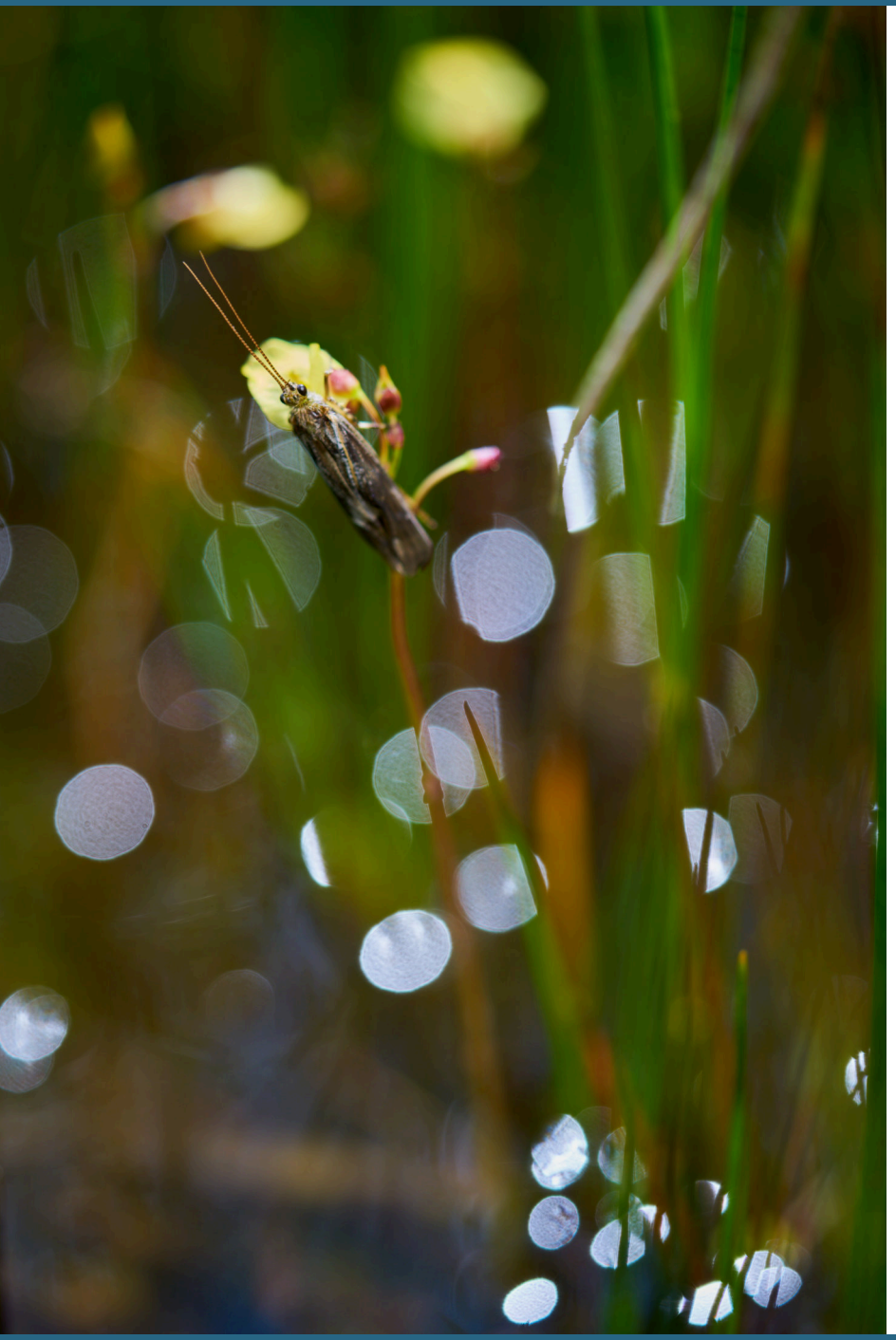

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Jak chránit masožravky?

Přímo při fotografování stačí jen trochu pozornosti. Nezakleknout na masožravky, nýbrž vedle nich. A podívat se předtím jestli je nemáte i pod koleny.

V pískovnách může vaše návštěva být dokonce přínosná. Tamní organismy (nejen samotné masožravky, ale také řada dalších vzácných rostlin, brouků, samotářských včel, ...) písčin jsou zvyklé a přizpůsobené narušování povrchu. Co naopak nesnáší, je zapojený porost, zejména trav. Takže sešlapání nebo mírná eroze pomůže udržet zajistit optimální mozaiku různě narušených míst pro ohrožené druhy.

U rašelinišť má smysl volit ta, přes která vedou naučné stezky. Nejenže můžete masožravky fotografovat z pohodlného chodníčku, ale zároveň jste sami v bezpečí. Rašelina umí být v některých místech velmi nevinně vyhlížející a velmi, velmi hluboká. Propadat se jí pomalu dolů ve stylu Krále Šumavy, je sice silný, leč nejspíš postradatelný zážitek. Obzvláště pokud mocnost rašelinné vrstvy mezi pevným podkladem a povrchem rašeliniště je o trošku víc, nežli od vašich podpatků po nos. A pokud k takové situaci přece jen dojde, můžete se v posledních chvílích alespoň utěšovat tím, že rašelina skvěle konzervuje. Až vás – možná – za pár tisíciletí najdou, dostanete čestnou vitrínu v muzeu. Podobně jako Tollundský muž, velmi zachovalá, přirozeně mumifikovaná mrtvola z doby železné, stará asi 2300 let a objevená roku 1950 při těžbě rašeliny v Dánsku.

Z jihočeských rašelinišť mohu k návštěvě doporučit třeba naučnou stezku na Borkovických blatech u Soběslavi či Červené blato v jižní části Třeboňské pánve.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Rody a druhy středoevropských masožravých rostlin

Rosnatky (Drosera)

Jsou byliny s listy uspořádanými do růžice. Rostou na rašeliništích, vrchovištích, v mokřadech a na mokrých písčinách. Hmyz lapají pomocí žláznatých chlupů (zvaných tentakule) na listech, které vylučují lepivou tekutinu. Poněkud připomíná kapky rosy, odtud i starší lidový název rostliny „rosička". Hmyz se přilepí (a čím víc se snaží vysvobodit, tím víc podněcuje tentakule k vylučování dalšího „lepu"). List se postupně prohne tak, aby kořist obklopil, trávicí enzymy rozloží měkké části a zbylá suchá lehoučká skořápka chitinové kostry z listu časem odpadne.

Všechny tři druhy volně rostoucích českých rosnatek přezimují v podobě přezimovacího pupenu (tzv. hibernaculum, tvořený nahloučenými mladými základy listů), vytvořeného na konci vegetačního období ve středu listové růžice a částečně zapuštěného do substrátu. Vlastní listová růžice před zimou odumírá.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Druhy:

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá.

Nejběžnější z českých rosnatek, s listy okrouhlého tvaru. Osidluje řadu českých rašelinišť, ale stejně i některé mokré louky nebo vlhká místa v pískovnách.

Drosera anglica, rosnatka anglická

Rosnatka s úzkými listy velmi protáhlého tvaru. Patří mezi kriticky ohrožené, vyskytuje se jen na malém počtu lokalit a v nikterak závratných počtech.

Drosera x obovata, rosnatka rosnatka obvejčitá

Je sterilním křížencem rosnatky okrouhlolisté a anglické, snoubí se v něm znaky obou rodičů. Vyskytuje se na stanovištích, kde rostou spolu oba rodičovské druhy.

Drosera intermedia, rosnatka prostřední

Rosnatka s obvejčitými listy, které jsou dvakrát až třikrát delší nežli je jejich šířka. Patří mezi kriticky ohrožené druhy, s výskytem na méně než deseti lokalitách v ČR.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Rosnatky pohledem fotografa

Jsou relativně drobné, ale nádherné masožravky. Vděčné zejména v protisvětle, kdy vynikne červené zbarvení tentakulí i třpytivé kapičky lepkavé „rosy" na nich.

Ideální je pro fotografování vybrat rostlinu rostoucí na kontrastnějším pozadí hnědé rašeliny nebo zeleného mechu rašeliníku. A nezamotanou příliš v travinách či ostřicích.

Pozor u kvetoucích rostlin (červenec), drobné bílé hvězdičkovité kvítky se, minimálně u nejběžnější rosnatky okrouhlolisté, rozvíjí až později dopoledne. Ráno o „zlaté hodince" vyfotíte nanejvýš stvol s poupaty.

Kvetoucí rosnatky je vhodné fotit z boku. A ostřit na kvítky. Celou růžici listů nezaostříte, na to je příliš široká. Konce listů nejblíž k fotoaparátu a stejně tak ty nejvzdálenější budou trochu rozostřené. Nevadí to.

Netradiční jsou snímky otevřených květů pořízené shora při otevřené cloně, malé hloubce ostrosti a s rozostřeným červenými listy v pozadí.

Nekvetoucí listová růžice vypadá zajímavě při pohledu shora. Lze s výhodou využít středovou nebo symetrickou kompozici.

Při nastavení expozice pozor na přepaly, zejména na bílých kvítcích a třpytivých kapičkách „rosy" na tentakulích. Drobounké tečky přepalů jsou ještě přijatelné.

Drosera rotundifolia, rosnatka okrouhlolistá

Rosnatky jsou masožravky jako stvořené pro fotografování s filtry. Speciálně kombinací polarizačního filtru a didymiového filtru typu „Night Sky". Filtry zvýrazní červenou i zelenou a bílá barva zůstane bílou. Jen při fotografování v teplém zlatavém světle o „zlaté hodince" použijte raději samotný polarizační filtr.

Při fotografování v protisvětle, nechcete-li z rosnatky mít jen tmavou siluetu, se neobejdete bez odrazné desky. Nejlépe s povrchy v kombinaci většiny stříbrných a menšiny zlatých proužků (Sunlite) na jedné straně (využitelné za dne a při východu či západu slunce) a stříbrných a bílých proužků (Softsilver) na druhé straně (zataženo a difúzní světlo, „modrá hodinka" před východem a po západu slunce). Velikostí na drobné masožravky stačí kruhová odrazka s průměrem třicet centimetrů, sbalitelná do patnácticentimetrové placičky.

V bočním světle je rovněž vhodné přistíněnou stranu projasnit odrazkou, snížíte tím kontrast a vylepšíte podání barev.

Při fotografování po světle si ohlídejte, ať do scény nepadá stín. Vás nebo fotoaparátu.

Aldrovanda vesiculosa, aldrovandka měchýřkatá

Aldrovandka (Aldrovanda)

Je rod vodních masožravých rostlin s jediným druhem, aldrovandkou měchýřkatou (Aldrovanda vesiculosa).

V České republice vyhynula v polovině minulého století, současné populace na několika místech Třeboňska pochází z reintrodukcí (opětovné vysazení rostlin napěstovaných v kultuře). Roste v mělkých stojatých nížinných vodách, tůních, kanálech a jezerech.

Vodní rostlina s volně plovoucí lodyhou délky až několika decimetrů, s listy uspořádanými v přeslenech. Na řapících listů jsou aktivní lapací pasti, měchýřky velikosti 3–6 mm a tvaru škeble. Při podráždění citlivých trichomů, které fungují jako spouštěč, past „sklapne" a kořist (zooplanktonní korýše, drobné larvy hmyzu, drobné měkkýše) uvězní uvnitř a postupně stráví.

Aldrovandka přezimuje v podobě vrcholových pupenů (turionů).

Aldrovanda vesiculosa, aldrovandka měchýřkatá

Aldrovandka pohledem fotografa

Žlutozelený až načervenalý „šlem" pod hladinou. Aldrovandka je masožravka úžasně zajímavá a extrémně vzácná. A zároveň nefotogenická a designem naprosto neatraktivní.

Při fotografování je dobré se snažit zachytit typické „měchýřky" pastí.

Nepostradatelný je polarizační filtr, který odstraní odlesky a umožní pod hladinou ponořenou rostlinu „vidět". Vám i fotoaparátu.

Pinguicula vulgaris, tučnice obecná

Tučnice (Pinguicula)

Jsou byliny s růžicí přízemních listů a modrofialovým květem na dlouhém stvolu. Rostou na rašeliništích, prameništích, mokřadech i mokrých loukách.

Hmyz lapají pomocí žláznatých chlupů na listech, na které se kořist přilepí. List se poté svinuje od okrajů ke středu a je strávený trávicími šťávami, které vylučují přisedlé žlázky na listech.

Na podzim listy odumírají a rostlina přezimuje v podobě přezimovacího pupenu (hibernacula) uprostřed zbytků listové růžice.

Druhy:

Pinguicula vulgaris, tučnice obecná.

Modrofialově kvetoucí tučnice, rozšířená od nížin až do hor.

Pinguicula bohemica (Pinguicula vulgaris subsp. Bohemica), tučnice česká

Bělofialově kvetoucí tučnice, vzácný a kriticky ohrožený druh, který roste jen na několika lokalitách v Čechách.

Pinguicula × dostalii, tučnice Dostálova

kříženec dvou předchozích druhů

Pinguicula vulgaris, tučnice obecná

Tučnice z pohledu fotografa

Představují nejednoduchý „oříšek". Přízemní růžice listů je relativně široká. Květní stvol tenký, vysoký, oproti rosnatkám prohnutý.

Modrofialový květ je výrazně zploštělý, při fotografování z boku nepříliš atraktivní. Z čelního pohledu vyfotografujete dobře květ, ale zbytek rostliny může vyjít rozostřený.

Tučnici obvykle (ne vždy) najdete zamotané v porostu travin či ostřic. Kde získat ostrou rostlinu na nerušivém pozadí je celkem „majstrštyk".

Doporučení?

Najít si rostlinu co nejméně zacuchtanou do vegetace. Zkoušet různé pohledy a různé způsoby fotografování. Nešetřit místem na paměťové kartě.

Hlídat expozici. Bledá či bledě fialová barva květů bývá častým zdrojem přepalů.

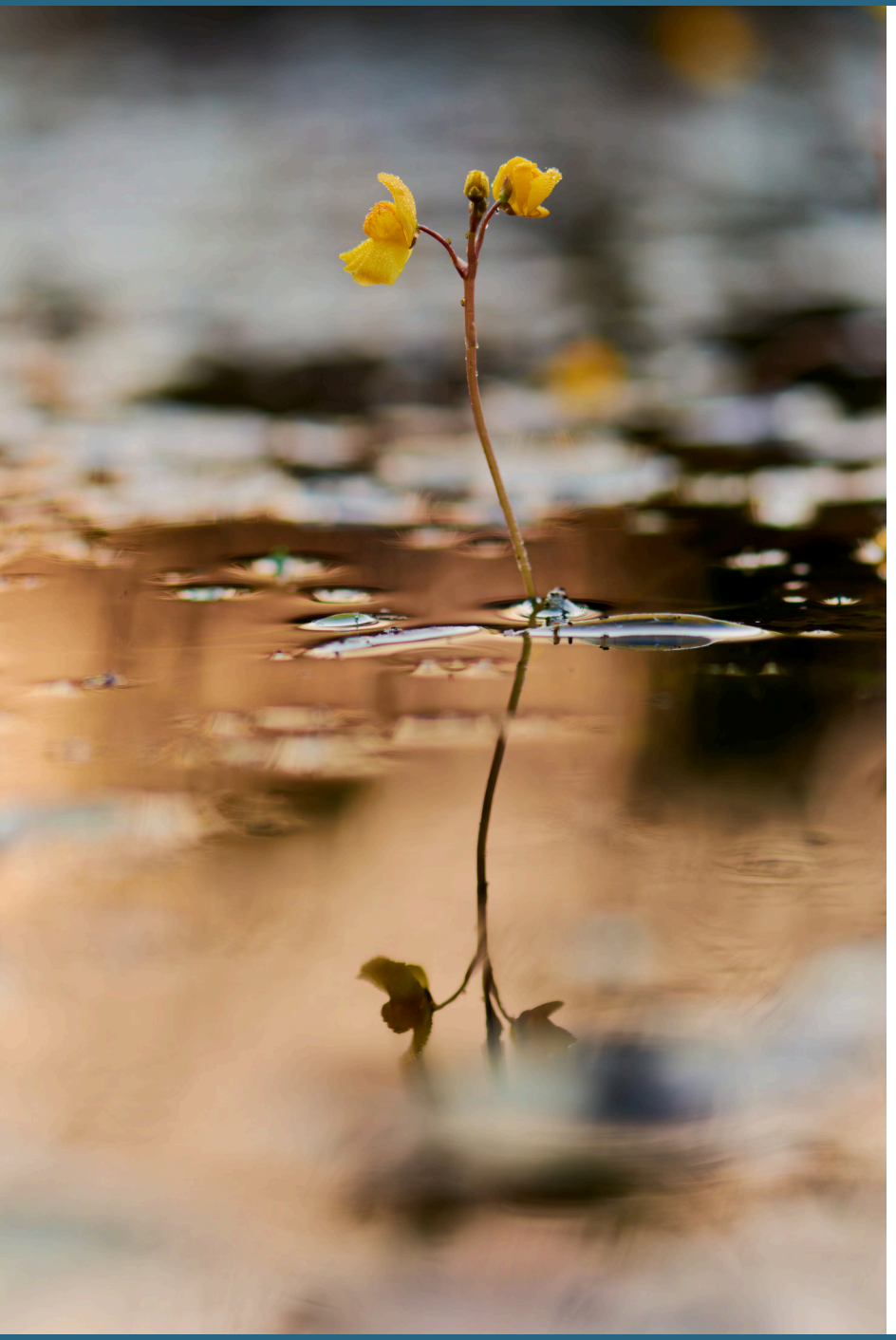

Utricularia australis, bublinatka jižní

Bublinatky (Utricularia)

Jsou vodní rostliny s bezkořennými prýty a niťovitými listy, které plavou při vodní hladině. Část listů je přeměněna v pasti – lapací měchýřky opatřené víčkem. Měchýřky o velikosti 0,5-4 mm vznikají přeměnou listů a na průměrně veliké bublinatce jich může být i několik tisíc. Víčko lapacích měchýřků je porostlé jemnými chlupy citlivými na podráždění, které fungují jako spouštěč pasti. Uvnitř je značný podtlak. Při doteku kořisti (prvok, roztoč, korýš, drobný hmyz, nebo jeho larva) se víčko prudce otevře a podtlak vsákne vodu i s živočichem do měchýřku. Víčko se opět přiklopí a kořist je v pasti. Žlázky uvnitř měchýřků začnou vylučovat trávicí enzymy.

Otevření a zavření pasti trvá 3–5 ms. Převedeno do mluvy fotografovi bližší, jde o rychlost, odpovídající času závěrky fotoaparátu 1/333 – 1/200 s. (zdroj informace: Lubomír Adamec, Dagmara Sirová a kolektiv autorů: Lovci, nebo zahradníci? Komplexní výzkum vodních masožravých bublinatek, Živa 6/2015, s. 287).

Bublinatky se rozmnožují semeny a vrcholovými přezimujícími pupeny, zvanými turiony. Některé druhy (například bublinatka jižní) ovšem ve středoevropských podmínkách semena vůbec netvoří a množí se jen vegetativně.

Utricularia australis, bublinatka jižní

V České republice bylo historicky udáváno 6 druhů bublinatek, v nedávných letech byl, na základě tvaru žlázek uvnitř lapacího měchýřku, z druhu Utricularia ochroleuca vyčleněn další druh, Utricularia stygia. Čímž se počet druhů navýšil na 7. Vzácnější druhy bublinatek rostou na vhodných stanovištích mnohde pospolu.

Druhy:

Utricularia vulgaris, bublinatka obecná

Utricularia australis, bublinatka jižní

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Utricularia minor, bublinatka menší

Utricularia intermedia, bublinatka prostřední

Utricularia ochroleuca, bublinatka bledožlutá

Utricularia stygia, bublinatka tmavá

Bublinatka obecná (Utricularia vulgaris) je kriticky ohrožená rostlina s posledními několika málo lokalitami v Polabí. Roste ve stojatých vodách.

Bublinatka jižní (Utricularia australis) je hojně rozšířená ve stojatých vodách na celém území a vyskytuje se na několika stovkách lokalit. roste hlavně v rybnících se zachovalými pobřežními porosty rákosin či ostřic, v přítokových stokách a odvodňovacích kanálech, na různých rašeliništích a slatiništích a častá bývá v mělkých tůňkách na dně opuštěných či sporadicky využívaných pískoven. Květy jsou nápadně citrónově žluté až zlatožluté, poměrně velké, vykvétají na dlouhých stopkách nad vodou. Zajímavostí je, že v Evropě bublinatka jižní nevytváří semena a šíří se výhradně vegetativně.

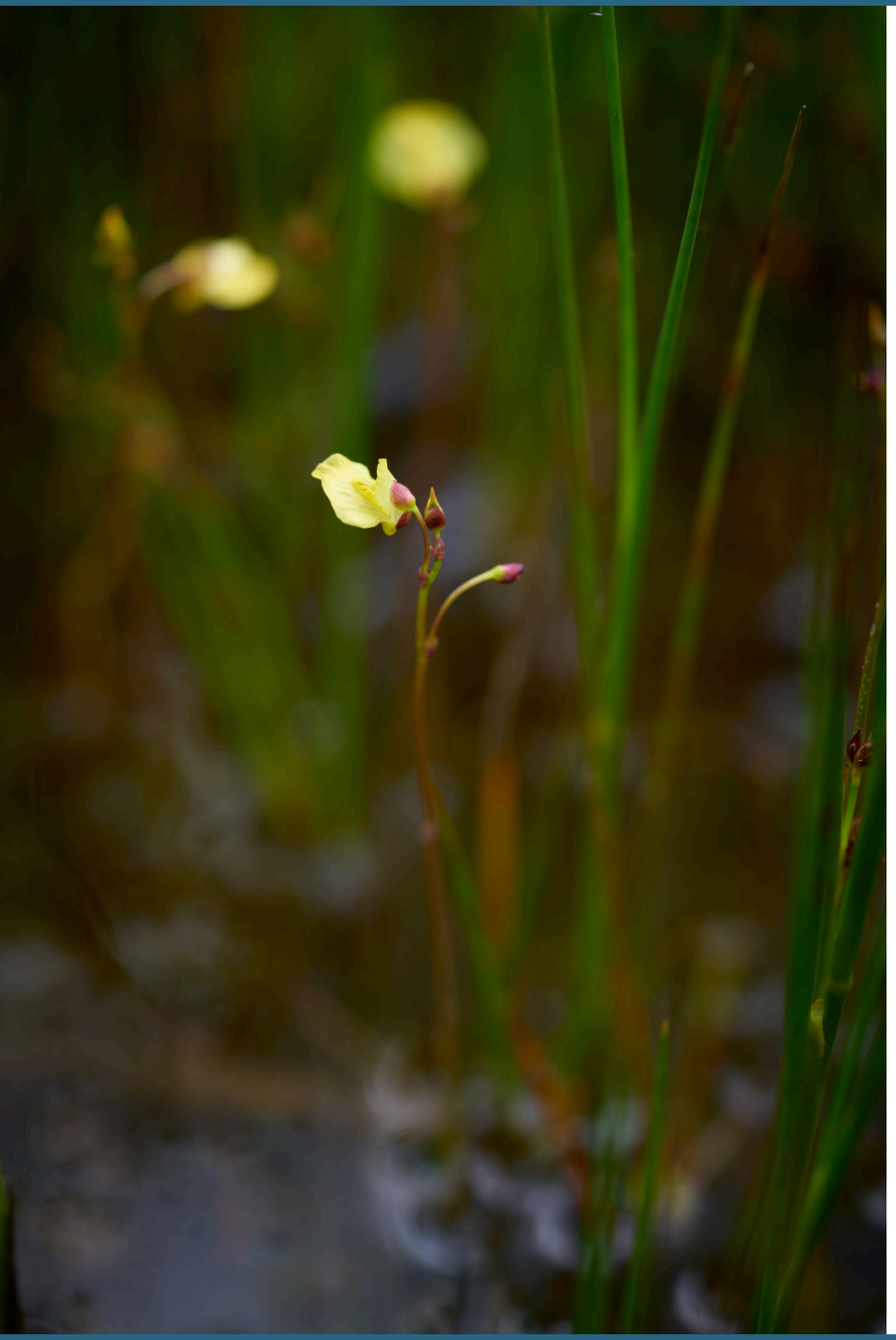

Utricularia bremii, bublinatka vícekvětá

Bublinatka vícekvětá (Utricularia bremii, zvaná též **bublinatka Brémova)** a **bublinatka menší (Utricularia minor)** jsou kriticky ohrožené rostliny.

Patří mezi nejdrobnější bublinatky. Květenství tvoří hrozen s několika květy, vyčnívající nad vodní hladinu. Bývá dlouhý do 20 cm a nese od dvou do čtrnácti květů. Kalich je dvoupyský, koruna citrónově žlutá. Dolní pysk koruny je u bublinatky vícekvěté (U. bremii) zhruba stejně široký jako výška koruny, kdežto u bublinatky menší (U. minor) bývá koruna mírně užší. Bublinatka menší se uvádí ze zhruba padesáti lokalit, bublinatka vícekvětá jen z několika lokalit v jižních a severních Čechách.

Bublinatka prostřední (Utricularia intermedia), bublinatka bledožlutá (Utricularia ochroleuca) a **bublinatka tmavá (Utricularia stygia)** jsou si navzájem velmi podobné, velmi vzácné a kriticky ohrožené bublinatky s těžištěm výskytu v jižních Čechách na méně než deseti lokalitách. Tvoří dvojtvaré prýty. Horizontálně rostoucí zelené prýty slouží k fotosyntéze a jsou většinou bez pastí. Šikmo dolů do vody vyrůstají bledé masožravé prýty s desítkami pastí o velikosti až 5 mm.

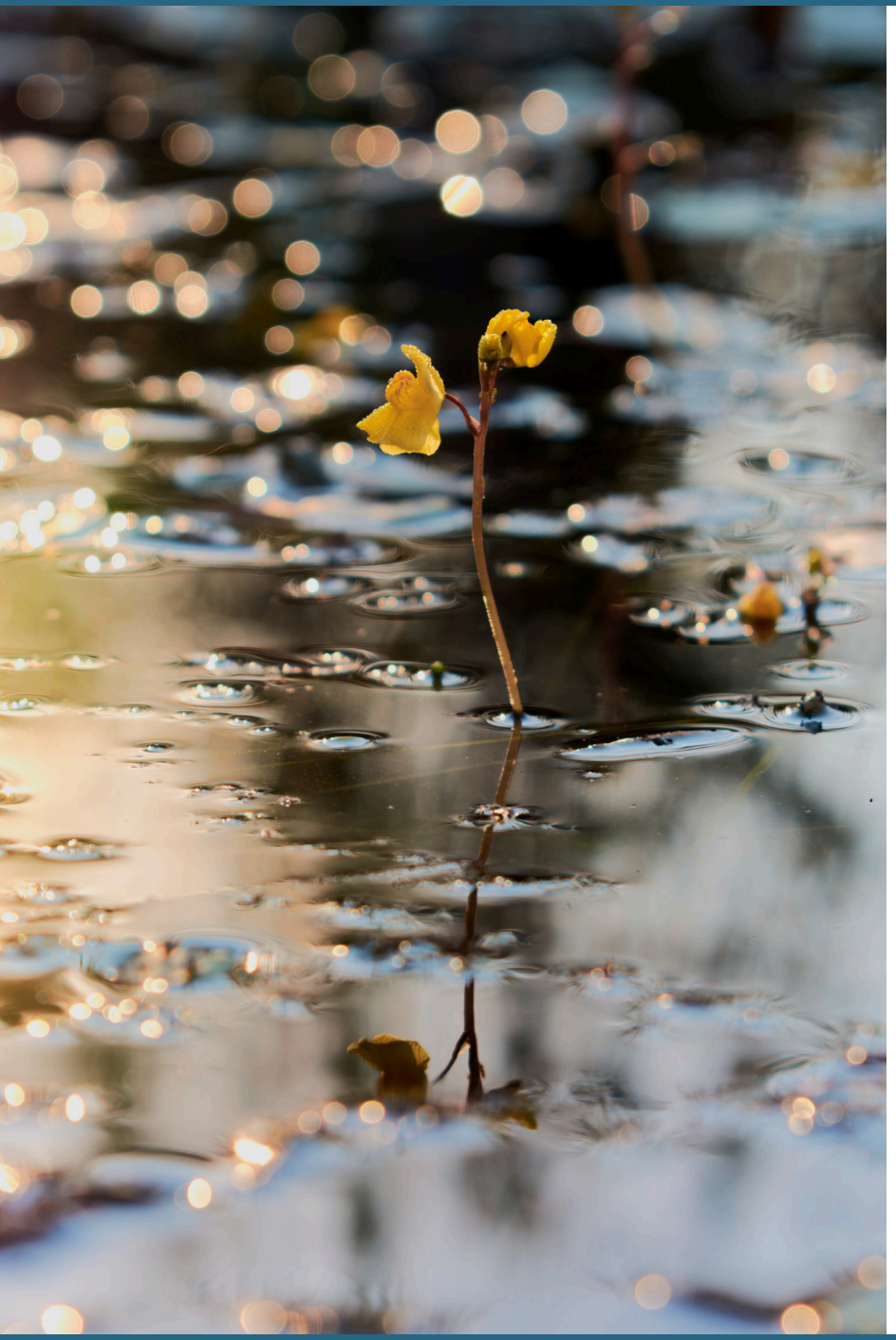

Bublinatky pohledem fotografa

Jsou krásné a atraktivní v době květu, kdy jejich květní stvoly vyrůstají nad hladinu. V protisvětle a s přisvícením odraznou deskou vynikne výrazný tvar kvítků.

Hodí se polarizační filtr, míru účinku si nastavte podle svého tvůrčího záměru. Nedoporučuji používat kombinaci s didymiovým filtrem typu Night Sky. Všechny bublinatky v ČR mají žluté květy (od bledě žluté u Utricularia ochroleuca nebo bremii až po výraznější žlutou u Utricularia australis). A didymiový filtr selektivně odfiltruje právě žlutou, čímž květy posune k nepřirozenému podání barev.

Některé květy, například u bublinatky jižní (Utricularia australis), jsou poměrně velké, pro dobrou ostrost je potřeba víc zaclonit. Když do pozadí zakomponujete klidnou vodní hladinu, zůstane rostlina dobře odčleněná i při větší hloubce ostrosti.

U jiných bublinatek jsou květy naopak droboučké, což klade velké nároky na přesnost zaostření.

Světlá žlutá barva má tendenci k přepalům a to nejen na slunci. Tmavá hladina a velmi světlé květy mohou znamenat tak velký rozdíl v jasech, že bude mimo dynamický rozsah snímače. Počítejte s tím. Buď zvolte bodové měření expozice, nebo korekci expozice do záporných hodnot. A nedivte se, když okolí rostlin bude na snímku tmavší.

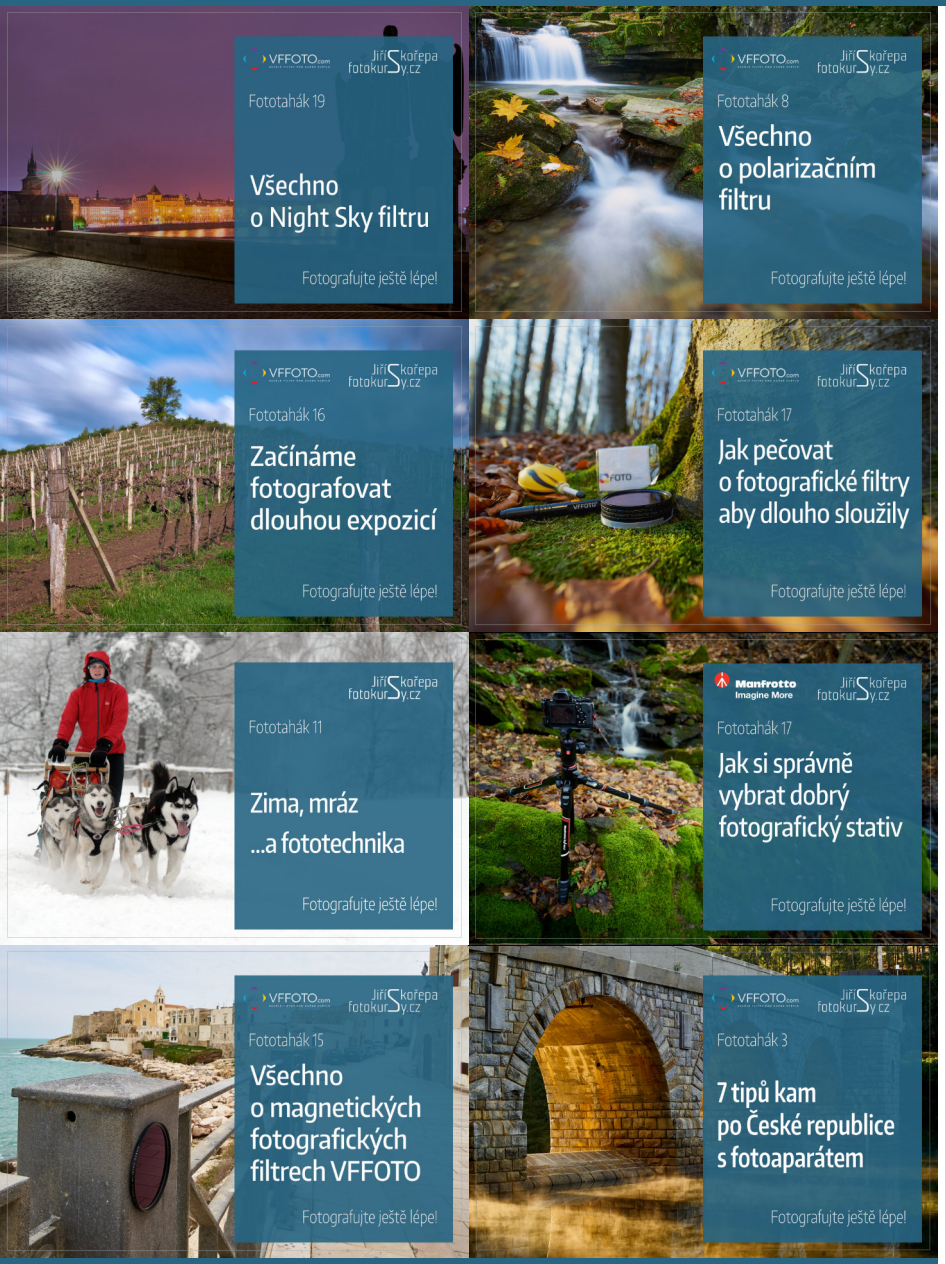

e-booky pro fotografy

O projektu „Fototaháky“

Jak „Fototaháky“ vznikly?

Fototaháky je můj původní nápad. Nejprve jsem je připravoval pro účastníky mých kursů fotografování. Líbily se a tak jsem se rozhodl nabídnout je volně ke stažení všem.

Při psaní fototaháků vycházím z vlastních zkušeností a praxe fotografa. Doprovodné fotografie jsou z mého archivu. A proč je nejvíc ze stávajících fototaháků věnováno filtrům? Jednoduše mám k fotografickým filtrům blízko profesně a díky tomu i hodně zkušeností s nimi. V dalších fototahácích se podíváme na stativy, staré manuální objektivy nebo drobné fígle a triky, které mohou fotografovi usnadnit život.

Copyright a užití „fototaháků“.

„Fototaháky“ jsou mým autorským dílem a jejich vytváření mne stojí nemálo času. Na „Fototaháky“ se vztahují autorská práva (copyright). Pro osobní užití je nabízím zdarma. Pro jiné účely je třeba podmínky užití dojednat předem. Fototaháky (ani jejich části) není dovoleno bez mého souhlasu kopírovat na jiné weby. Máte-li zájem o komerční užití fototaháků nebo jejich částí, případně se stát partnerem či sponzorem některého z dalších fototaháků, napište mi nebo zavolejte.

Kontakt:

Jiří Skořepa

+420 702 999 521

jiri@skorepa-photo.com

O autorovi

Fotografování se věnuji přes 35 let. Nejdříve na klasický černobílý i barevný kinofilm a svitek, od roku 2003 digitálně. Od značky Olympus jsem roku 2005 přešel k Nikonu a poté v roce 2016 na fullframe bezzrcadlovky Sony.

Moderní fotovýbavu doplňuji historickými manuálními objektivy. Obvykle nemají perfektní ostrost, ale vyvažují to osobitým charakterem kresby s nádechem nostalgie časů Pentaxů, Zenitů a Praktic.

Dlouhodobě se věnuji dvěma svým projektům: Volně rostoucím evropským orchidejím a zimujícím netopýrům.

Speciální oblastí mého zájmu je klasická stereofotografie.

Jsem autorem edice naučných e-knih „Fototaháků" a připravuji k vydání též velkou elektronickou knihu, věnovanou fotografování rostlin a květin.

Pro zájemce z řad začínajících i pokročilých fotografů nabízím individuální fotografické kurzy jak obecné, tak tématické (fotografování s filtry, dlouhé expozice, fotografování historickými manuálními objektivy, ...).

Každoročně v dubnu pořádám jak pro začínající, tak i pro zkušené fotografy workshop fotografování krajiny a divokých orchidejí v jižní Itálii.

V letních měsících, podle zájmu, vedu v jižních Čechách workshopy fotografování masožravých rostlin.

Na internetu mám stránky www.skorepa-photo.com, www.starosklicka.cz, www.orchidaceae.cz, www.fotokursy.cz a www.fototahaky.cz.

Kontakt:

Jiří Skořepa

+420 702 999 521

jiri@skorepa-photo.com

O fotografických filtrech VFFOTO

Vladimír Fučík–VFFOTO je český výrobce profesionálních fotografických filtrů, se sídlem a centrálou na Vysočině v Humpolci, s vlastním vývojem, výrobou a distribucí fotografických filtrů a příslušenství značky VFFOTO.

Sortiment VFFOTO zahrnuje kompletní nabídku fotofiltrů od UV a polarizačních přes ND filtry (včetně variabilních ND) až po speciality typu Night Sky nebo magnetické filtry.

Provozuje nejpodrobnější specializovaný český informační web o fotografických filtrech www.fotofiltry.eu a pro příznivce značky, sdružené v Klubu VFFOTO (bezplatné členství, členské výhody, e-mailový infozpravodaj), pořádá klubová setkání a workshopy.

Web a e-shop www.vffoto.com,

E-mail info@vffoto.com

Telefon +420 731 474 681

Provozovna Palackého 834, 396 01 Humpolec